

Advies

Decretale mist over digitale meters

Brussel, 2 oktober 2017

Adviesvraag: Ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de uitrol van digitale meters en tot wijziging van artikel 13.2.1. van hetzelfde decreet

Adviesvrager: Bart Tommelein

Ontvangst adviesvraag: 20 juli 2017

Adviestermijn: 45 dagen, verlengd tot 18/09/2017

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 20 (SAR-functie)

Goedkeuring raad: 2 oktober 2017

Het advies kwam tot stand in samenwerking met Minaraad
die het goedkeurde(n) op 3 oktober 2017

Contactpersoon: Annemie Bollen - abollen@serv.be

De heer Bart Tommelein
Minister van Financiën, Begroting en Energie
Kreupelenstraat 2
B-1000 BRUSSEL

contactpersoon

Annemie Bollen
abollen@serv.be

ons kenmerk

SERV_BR_20171002_energiedecreet_digitale_meter_abit

Brussel

2 oktober 2017

Wijziging energiedecreet: o.a. inzake digitale meters

Mijnheer de minister

De decretale uitwerking van de digitale meteruitrol zit wat 'in de mist'. De SERV en de Minaraad vragen de Vlaamse Regering in een gezamenlijk advies om haar plannen o.a. rond databeheer beter toe te lichten en breder te kaderen. Alternatievenonderzoek via een RIA of een KBA moet aantonen dat de gekozen opties de beste zijn. Juridisch-technische bijstelling moet zorgen voor 'rijpe' decreetteksten.

Concreet vragen de raden om naast het voorgestelde databeheermodel ook modellen te overwegen zonder afzonderlijke 'databeheerder' en met 'open data' met respect voor de bescherming van privacy en mededinging. Ook moet werk gemaakt worden van een sterke, liefst sector- en beleidsniveauoverschrijdende dataregulator.

Meer duidelijkheid is nodig over de compensatieregeling die het voorontwerp voorstelt voor kleinschalige PV-installaties. Voor bestaande PV-installaties moet bekeken worden of de voorgestelde compensatieregeling voldoende investeringszekerheid biedt en of die de kosten-batenverhouding voor digitale meters in dit segment niet te zeer verslechtert. Voor nieuwe PV-installaties moet de Vlaamse Regering dringend uitklaren met welke instrumentenmix de doelstellingen inzake zonne-energie gerealiseerd worden rekening houdend met de digitale meteruitrol.

De regelingen om certificatensteun te begrenzen en om geen steun te geven bij negatieve prijzen moeten verder verduidelijkt worden in een decretale tekst rekening houdend met de nood aan investeringszekerheid.

De raden zijn steeds bereid om het bijgevoegde advies toe te lichten op een moment dat u past.

Hoogachtend

Jurgen Tack
voorzitter Minaraad

Ann Vermorgen
voorzitter SERV

Kopie: Minister Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering; Jan Peumans, voorzitter Vlaams Parlement

Inhoud

Inhoud	5
Krachtlijnen	7
Advies	9
1 Een advies over een energieverzameldecreet	9
2 Decretale mist rond digitale meters en enkele andere dossiers	10
2.1 Licht de plannen toe en hun breder kader	10
2.2 Onderzoek alternatieven o.a. in een KBA en een RIA	11
2.3 Bekijk het niet alleen	13
2.4 Maak het decreet juridisch rijper	13
3 Governance van energiedata	13
3.1 Overweeg model zonder nieuwe databeheerder	13
3.2 Werk naar sterke, liefst centrale dataregulering	14
3.3 Betrek stakeholders bij datakeuzes	16
3.4 Voorzie open data en herbekijk datatarifiering	16
3.5 Koppel met publieke datasystemen	17
4 Taken van netbeheerders	18
4.1 Heroverweeg strikte unbundling voor warmtenetten	18
4.2 Klaar ESCO-rol ten aanzien van gemeenten uit	18
5 Plaatsing van digitale meters	18
5.1 Bekijk een opt-out	18
5.2 Regel decretaal bij wie wanneer digitale meters uitgerold worden	19
5.3 Vul kader voor plaatsing op vraag nader in	19
6 Terugdraaiende teller zonnepanelen	19
6.1 Ga na of compensatie PV investeringszekerheid biedt	20
6.2 Bekijk impact op KBA van bestaande PV-segment	21
6.3 Verduidelijk instrumenten voor toekomstige PV-uitrol	21
7 Certificatensteun	21
7.1 Verduidelijk en omkader de maximumsteunregeling	22
7.2 Motiveer nood aan negatieve prijzenregel en verduidelijk	23
Bibliografie	24
Lijst met figuren	24
Bijlagen	26

8	Juridisch-technische bemerkingen.....	26
9	Situering van voorstellen in voorontwerp.....	29
10	Analysekader	31
11	Digitale meters en zonnepanelen	36

Krachtlijnen

De Vlaamse Regering bereidt de komst van digitale meters voor en wil het databeheer, de meterplaatsing en de compensatie voor zonnepanelen regelen in een verzameldecreet. Rond die plannen hangt nog veel mist, vinden de SERV en de Minaraad. De plannen missen een bredere kadering en degelijke juridisch-technische uitwerking. Alternatievenonderzoek moet aantonen dat de gekozen opties de beste zijn. Daarbij moeten ook modellen zonder nieuwe databeheerder, met open data en met een meer centrale dataregulator bekeken worden. Voor zonnepanelen twijfelen de raden of de compensatieregeling die de Vlaamse Regering voorstelt, implementeerbaar is en voldoende investeringszekerheid biedt en of de plaatsing van digitale meters in dat segment kosten-batengewijs daarmee nog wel interessant is. Ook moet de Vlaamse Regering uitklaren hoe zij de doelstellingen inzake zonne-energie zal realiseren gezien de impact van een digitale meteruitrol op de rendabiliteit van kleinschalige PV-installaties.

In het kader van flexibilisering van het energiesysteem werkt de Vlaamse Regering aan het digitale meterdossier. De vertaling hiervan in het voorontwerp van verzameldecreet is wel nog onvolkomen en mistig. Die mist moet snel opklaren, vinden de SERV en de Minaraad in hun gezamenlijk advies. De plannen voor de diverse dossiers moeten beter toegelicht en breder gekaderd worden. Alternatievenonderzoek via een RIA of een KBA moet aantonen dat de gekozen opties de beste zijn. Juridisch-technisch moeten de decreetteksten nog rijpen.

Concreet hebben de raden vragen bij de keuze van de Vlaamse Regering om een **'databeheerder'** te voorzien met een aparte datatariefmethodologie, gezien de complexiteit die dit veroorzaakt en de impact hiervan op de efficiëntie en de handhaafbaarheid van de regeling. Daarom moeten volgens de raden alternatieve pistes bekeken worden waaronder een model zonder nieuwe 'databeheerder' en met datataken voor één werkmaatschappij van de netbeheerders waarbij de datatarifiering geïntegreerd wordt in de nettatarifiering. Werk moet gemaakt worden van een sterke dataregulering gezien de capaciteitstekorten bij de VREG en gezien de ruimere nood aan een meer centrale dataregulator die sector- en liefst ook beleidsniveauoverschrijdend werkt en die kadert in een bredere strategie inzake dataregulering binnen België. Zoveel als mogelijk moeten energiedata open data worden die actief en gratis ter beschikking gesteld worden met respect voor de bescherming van privacy en mededinging. Een regeling voor energiedataplatform(s) lijkt nodig waarbij ook de betrokkenheid van alle relevante stakeholders van belang is evenals de koppeling met andere (publieke) databanken.

Bij de **uitrol van digitale meters** moet ook een opt-out bekeken worden waarbij (sommige) gebruikers (in bepaalde gevallen) het recht krijgen om een slimme meter te weigeren en/of om de communicatiefunctie van de slimme meter ten dele te laten uitschakelen. Decretaal is een kader nodig dat de plaatsing van digitale meters op vraag voorziet en moeten de principes van de segmentering en timing (wanneer bij wie) van de uitrol geregeld worden. Ook moet het energiearmoedeprogramma ervoor zorgen dat kwetsbare groepen mee kunnen genieten van de voordelen van slimme meters.

Voor **PV-installaties** moet bekeken worden of de compenserende salderingsregeling implementeerbaar is en voldoende investeringszekerheid biedt en of die de kosten-batenverhouding voor digitale meters voor dit segment niet te zeer verslechtert. Verder moet de Vlaamse Regering uitklaren welke instrumentenmix de doelstellingen inzake zonne-energie zal

realiseren, gezien ook de impact van een digitale meteruitrol op de rendabiliteit van deze projecten.

De **maximumsteunregeling** moet beter uitgeklaard en gekaderd worden met het oog op het maximaal behoud van de investeringszekerheid. De urgentie van de regeling inzake negatieve prijzen moet nog aangetoond worden.

Tot slot is een bredere discussie aangewezen over de andere **taken van netbeheerders**. Zo rijzen er vragen bij het verbod op warmteproductieactiviteiten dat het voorontwerp introduceert voor netbeheerders. Bij het debat over ESCO-activiteiten van netbeheerders bij gemeenten vragen de raden om ook de faciliterende rol die netbeheerders daar spelen voor de private markt in beschouwing te nemen.

Advies

1 Een advies over een energieverzameldecreet

De SERV en de Minaraad ontvingen op 20 juli 2017 een adviesvraag over het ontwerp van decreet tot wijziging van het Energiedecreet van 8 mei 2009, wat betreft de uitrol van digitale meters en tot wijziging van artikel 13.2.1. van hetzelfde decreet. De adviestermijn van 30 dagen werd verlengd tot 18 september 2017.

Het bleek voor de raden onmogelijk om binnen de voorziene periode een advies te verstrekken o.a. gezien de vakantieperiode, de omvang van het dossier, de samenloop met andere dossiers en de tekortkomingen in het voorliggend dossier. Onjuiste en onvolledige toelichtingen van wijzigingen, interne tegenstrijdigheden en een ontbrekende reguleringsimpactanalyse bemoeilijkten de interpretatie van de voorstellen en vergden extra analyse, consultatie¹ en overleg. De raden hopen niettemin dat de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement alsnog rekening kunnen houden met hun bemerkingen.

Het voorliggend voorontwerp gaat vooral over het beheer van de data die de digitale meters zullen genereren en over een compensatieregulering voor kleinschalige zonnepaneleninstallaties die met de komst van digitale meters het voordeel van de terugdraaiende teller zullen verliezen. Daarnaast regelt het voorontwerp kwesties die minder rechtstreeks met de digitale meteruitrol te maken hebben, zoals de beperking van de certificatensteun, de uitsluiting van steun bij negatieve prijzen en de toelating tot levering voor buitenlandse leveranciers.

De SERV en de Minaraad beslisten om over dit voorontwerp van decreet een gezamenlijk advies uit te brengen. In dit gezamenlijk advies formuleren de raden eerst enkele algemene bemerkingen over de voorliggende dossiers (deel 2) en vervolgens specifieke aanbevelingen over

- de governance van energiedata (deel 3)
- de (overige) taken van netbeheerders (deel 4)
- de plaatsing van digitale meters (deel 5)
- de compensatie voor de terugdraaiende teller voor zonnepanelen (deel 6)
- de wijzigingen aan de certificatensteun (deel 7)

Deel 8 in de bijlagen van dit advies bundelt de juridisch-technische bemerkingen bij het voorontwerp. Verder bevatten de bijlagen een toelichting van de voorstellen in het voorontwerp (deel 9), het analyse- en beleidskader waarin het voorontwerp beoordeeld werd (deel 10) en een schets van de impact van digitale meters op de rendabiliteit van zonnepanelen (deel 11).

¹ In dat kader danken de raden de vertegenwoordigers van de netbeheerders voor hun deelname aan een hoorzitting op 19 september 2017.

2 Decretale mist rond digitale meters en enkele andere dossiers

Er hangt mist rond het voorliggend voorontwerp van decreet en die mist moet dringend opklaren. De plannen voor de diverse dossiers in dit verzameldecreet moeten beter toegelicht en breder gekaderd worden (2.1). Alternatievenonderzoek via een RIA of een KBA moet aantonen dat de gekozen opties de beste zijn (2.2). Ook overleg en samenwerking met regulatoren in andere sectoren en regio's en maatschappelijk overleg zijn cruciaal (2.3). Juridisch-technische bijstelling moet de decreetteksten 'rijp' maken (2.4).

2.1 Licht de plannen toe en hun breder kader

De precieze plannen en doelstellingen van het voorontwerp van decreet moeten nader toegelicht worden op verschillende punten (cf. infra). Transparantie hierover is cruciaal, niet alleen om de plannen te kunnen beoordelen, maar ook om een draagvlak voor deze plannen te kunnen creëren en om vertrouwen te creëren in de manier waarop de overheid en de sector met digitalisering en verslimming omgaan.

Uitklaring is nodig van de vele **onduidelijkheden** over de geplande regeling², o.a. inzake

- de **uitrol van digitale meters**: Wanneer worden welke meters bij wie uitgerold?
- het **databasebeheer**³: Wil men één databasebeheerder of meerdere? Hoe zal men de beheersmatige en/of juridische onafhankelijkheid van de databasebeheerder ten opzichte van de netbeheerder vormgeven? Is Vlaanderen bevoegd voor dataregulering en datatarifiering? Hoe verhoudt de regulering van de databasebeheerder zich tot die van Atrias? Wat met het beheer van submeteringdata?
- de wijzigingen aan de **certificatensystemen**: Wil men de certificatensteun beperken of flexibiliseren? Op welke installaties is de regeling van toepassing (nieuwe én/of bestaande; biogas én/of andere installaties)?
- de **compensatieregeling** voor zonnepanelen: Wat wordt er voor wie in welke mate in rekening gebracht? Wat zijn hiervan de kosten en hoe worden die gesolidariseerd? Hoe past dit binnen de subdoelstellingen? Op welke manier wordt rekening gehouden met de evolutie van de investeringskosten?

Daarnaast moet ook het **bredere kader** geschetst worden waarin deze wijzigingen passen (zie Figuur 1 en Figuur 9 in bijlage). Het gaat dan o.a. over het kader en keuzes inzake

- **databaseleid** (ruimer dan energie): Hoe zal databasebeheer in Vlaanderen en België in de diverse, steeds meer verweven sectoren best gereguleerd en aangepakt worden?
- **flexibilisering** en verslimming van netten: Welke rol hebben digitale meters in de flexibilisering van het energiesysteem?

² De nota aan de leden van de Vlaamse regering en de memorie van toelichting laten veel vragen onbeantwoord, zijn soms onderling tegenstrijdig of komen niet overeen met de decreetteksten. De memorie van het voorliggend dossier voldoet overigens niet aan de voorwaarden uit de omzendbrief 2017/11 o.a. omdat een goede probleemanalyse en een oplistijng van vereiste regelgevende initiatieven ontbreekt. De nota aan de VR beschrijft zelfs de wijzigingen aan de certificaten systemen niet.

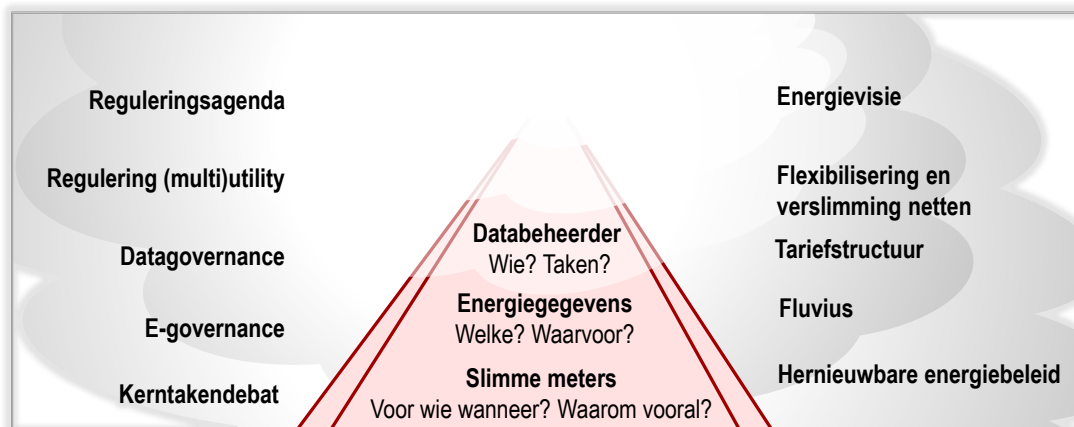
³ Voor verschillende aspecten van databasebeheermodel is het onduidelijk welk model de Vlaamse regering precies voor ogen heeft.

- de ontwikkeling van **hernieuwbare energie**: Welk ambitieniveau voor zonnepanelen wordt nagestreefd de komende jaren? Welke instrumenten zullen ingezet worden om dit te realiseren?
- de **sectororganisatie en het kerntakendebat**: Welke rollen zal Fluvius precies kunnen opnemen? Welke taken en diensten kunnen netbeheerders de komende jaren nog uitvoeren, o.a. inzake (de facilitering van) energiebesparingsactiviteiten ten aanzien van gemeentebesturen en inzake (productieactiviteiten in het kader van) warmtenetten?
- de aanpak van **energiearmoede**: Hoe zal het energiearmoedeprogramma ervoor zorgen dat ook kwetsbare groepen maximaal van de voordelen van digitale meters kunnen genieten (cf. de nood hieraan zoals aangegeven in de armoedetoets)?
- de (net)**tarifiering**: Welke rol heeft tarifiering in de flexibilisering van het energiesysteem? Hoe wordt bij de doorrekening van de kosten van digitale meters omgegaan met de verschillen in kosten en baten van digitale meters bij diverse segmenten?
-

Ook vragen de raden inzicht in de **verdere regelgevingsplannen**. Welke decretale bepalingen en uitvoeringsbesluiten worden wanneer gepland inzake

- de plaatsing van digitale meters (segmentering, timing, functionaliteiten, e.d.);
- de fusie van de werkmaatschappijen in Fluvius;
- andere optimalisaties van het certificatsysteem, zoals een automatische degressiefactor, tendering benchmarking, ...⁴;
- de voorbereiding van de vervanging van budgetmeters door digitale meters (prepaid functie, bescherming klanten);
- de oplossing van de resterende en toekomstige certificatenoverschotten.

Figuur 1: De 'mist' rond draagwijdte van voorstellen en hun kader moet opklaren

2.2 Onderzoek alternatieven o.a. in een KBA en een RIA

Alternatieven voor de voorgestelde keuzes in het voorontwerp van decreet moeten onderzocht worden, ofwel in een reguleringsimpactanalyse (**RIA**) of wel in een (betere) kostenbatenanalyse (**KBA**) (Figuur 2). Deze tools helpen de kwaliteit van de regelgeving te verhogen. Ze verdienen

⁴ Beleidsbrief Energie 2016-2017

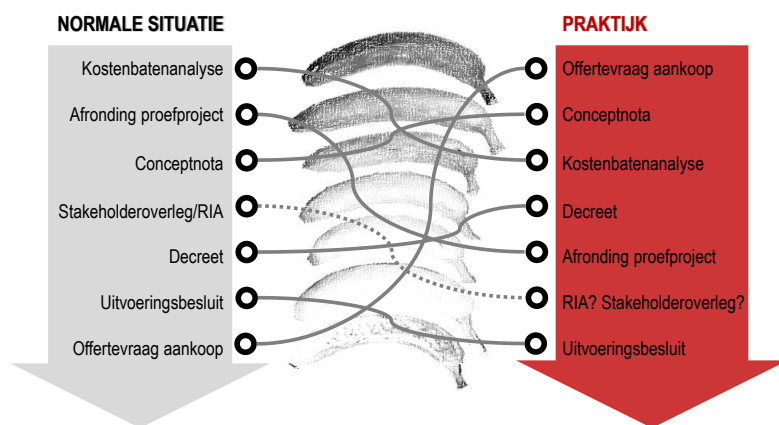
in het voorliggend dossier extra aandacht gezien de omvang van de kosten van de slimme meteruitrol en de gevoeligheid van het gebruik van slimme meterdata. Alternatieven kunnen betrekking hebben op de segmentering van de uitrol, maar ook op keuzes inzake databeheer, datatarifiering, regulering, compensatie van zonnepanelen, etc. De raden vragen daarbij niet om nog jaren te studeren of te dralen, maar wel om het dossier nuchter en met voldoende mankracht aan te pakken⁵.

Figuur 2: Maak werk van een RIA en een betere KBA

Kostenbatenanalyse (KBA): te beperkt	Reguleringsimpactanalyse (RIA): afwezig
Met het oog op de opmaak van de KBA in 2017 ⁶ hebben de raden in hun advies 'Digitale meters tegen de meetlat' opgesomd wat deze brede KBA moest onderzoeken. De uiteindelijke KBA liet het merendeel van de gestelde vragen onbeantwoord; enkel de pistes uit de conceptnota werden doorgerekend ⁷ . De kostenbatenanalyse onderzocht onvoldoende alternatieve scenario's en voldeed niet aan de gevraagde kwaliteitseisen (sensitiviteitsanalyse, transparantie over gebruikte gegevens ⁸ , correct referentiescenario, ...). Daardoor blijven er belangrijke informatiehiaten en is het onzeker of het gekozen scenario het beste is.	Voor het voorliggend dossier werd er geen RIA opgemaakt. Nochtans worden belangrijke keuzes gemaakt ⁹ , waarbij een vergelijking met alternatieven aangewezen is en waarbij de impact best onderzocht wordt.

De verschillende stappen in een beleidsvoorbereidend proces moeten bovendien in de **juiste volgorde** doorlopen worden. Dit verliep bij het slimme meterdossier nogal vreemd (Figuur 3). De aanbesteding startte voor de kostenbatenanalyse, de conceptnota van de Vlaamse Regering, de armoedetoets, etc.

Figuur 3: Het digitale meterdossier rijpt op een vreemde manier

⁵ De absolute dringendheid werd overigens nog voor geen enkel element van het dossier op afdoende wijze aangetoond, noch de dringendheid van digitale meters voor de netten en de markten, noch de beperking van de steun bij negatieve prijzen, ...

⁶ Inzake de uitrol van digitale meters werden vroeger ook al meerdere kostenbatenanalyses opgemaakt, telkens met wisselend resultaat.

⁷ De documenten aan de VR stelden alleen: 'Binnen het beperkte kader en tijdsbestek dat vooropgesteld was, stelt de Vlaamse Regering vast dat er maximaal rekening werd gehouden met de vragen van de adviesraden.'

⁸ Kostendata werden voorlopig nog niet gepubliceerd omdat de offerteaanvraag liep.

⁹ Het voorontwerp bevat immers belangrijke keuzes die nog niet in conceptnota stonden (bv. optout) of die verschillen van conceptnota (bv. concept databeheerder).

2.3 Bekijk het niet alleen

Naast alternatievenonderzoek is ook overleg en samenwerking cruciaal bij de concretisering van de slimme meteruitrol. Voor het voorliggend dossier is het onduidelijk hoe breed het voorbereidend **stakeholderoverleg** was. In het bijzonder vragen de raden naar de stand van zaken van de aangekondigde opvolgingscommissie¹⁰ en het aangekondigde stakeholderoverleg¹¹. Ook overleg en samenwerking met **deskundigen** hier en elders, met (regulatoren in) andere sectoren, etc. kunnen voor het voorliggend dossier erg waardevol zijn.

2.4 Maak het decreet juridisch rijper

Het voorontwerp van decreet moet juridisch-technisch op punt gesteld worden. Nu lijkt het voorontwerp juridisch haastwerk met tal van onnauwkeurige, onvolledige en zelfs tegenstrijdige formuleringen. Het advies van de VREG over dit voorontwerp bevat dan ook heel wat juridisch-technische bemerkingen en ook deel 8 van dit advies is gewijd aan juridisch-technische verbeteruggesties.

Enkele van deze juridisch-technische onvolkomenheden kunnen verstrekkende gevolgen hebben. Zo verwijzen de bepalingen inzake de certificatenverplichtingen nog niet naar het toegangsregister van de databeheerder, waardoor de certificatenverplichtingen voor groene stroom en WKK zonder voorwerp dreigen te vallen. Door een onnauwkeurige formulering dreigt bovendien de compensatieregeling te leiden tot een compensatie voor installaties die wel nog kunnen genieten van de voordelen van een terugdraaiende teller en dus geen compensatie nodig hebben (zie deel 8 in bijlage).

3 Governance van energiedata

3.1 Overweeg model zonder nieuwe databeheerder

De raden hebben vragen bij de keuze van de Vlaamse Regering om een 'databeheerder' te voorzien die een netbeheerder moet zijn én die onafhankelijk moet zijn van de netbeheerder (via de zogenaamde Chinese walls) en waarvoor een aparte datatariefmethodologie zou gelden. Deze constructie lijkt onnodig ingewikkeld en bedreigt ook de efficiëntie en de handhaafbaarheid van de regeling. Ook zijn er vragen bij de bevoegdheid van Vlaanderen om databeheer en datatarifiering te reguleren als die o.a. door het voorliggend voorontwerp juist geen integraal deel meer zouden uitmaken van het distributienetbeheer waarvoor Vlaanderen bevoegd is. Bovendien is de toegevoegde waarde van zo'n aparte structuur onduidelijk, temeer daar de voorgestelde richtsnoeren voor datatarifiering vergelijkbaar zijn met die inzake nettatarifiering en de VREG in haar advies de sturingsmogelijkheid vanuit de regelgever uitsloot. Overigens zijn de unbundlingvereisten inzake databeheer voor Vlaanderen niet relevant gezien er in Vlaanderen geen verticaal geïntegreerde structuren meer bestaan. Bovendien kunnen er ook garanties voor

¹⁰ Conceptnota van 3 februari 2017: 'Een opvolgingscommissie (met onder meer vertegenwoordigers van VREG, distributienetbeheerders, gebruikers, leveranciers, producenten, administratie, privacycommissie, aggregatoren) op te richten die de afgesproken krijtlijnen verder uitwerkt en opvolgt'.

¹¹ Beslissing 3 februari 2017

een correct gebruik van data voorzien worden zonder een afzonderlijke databeheerdersconstructie.

De raden vragen dan ook om **alternatieve databeheermodellen** te overwegen die rekening houden met een reeds bezorgdheden inzake prestatie, efficiëntie, transparantie, veiligheid, bevoegdheden, ... (cf. Figuur 10 in bijlage). Reeds in hun advies van 10 april 2017 vroegen de SERV en de Minaraad onderzoek dat 'moet uitwijzen wat argumenten pro en contra zijn van de **diverse scenario's** inzake wie verantwoordelijk is voor de slimme meters en de data: de netbeheerder, de databeheerder, de meterverantwoordelijke (bv. D.), de leveranciers (UK)?' Een dergelijke analyse ligt momenteel niet voor waardoor het onzeker is of de gemaakte keuzes inzake databeheer in het voorontwerp ook de beste zijn.

Voor de verschillende **te maken keuzes** (Figuur 11 in bijlage) moeten telkens meerdere opties gedetecteerd worden, hun voor- en nadelen en effecten geïnventariseerd en vergeleken worden, waarna een keuze gemaakt en gemotiveerd kan worden. Dat kan bv. gebeuren via een **RIA** (reguleringsimpactanalyse) (cf. supra). In het bijzonder is nadere onderbouwing en uitklaring nodig over

- de afbakening van diverse **gegevensstromen** en de bepalingen en voorwaarden die hierop van toepassing zijn. Het voorontwerp is hierover nog erg summier.
- de omschrijving van de **databeheerder** (al dan niet netbeheerder, één of meerdere databeheerders, via werkmaatschappij(en), als hub/platform of als data-eigenaar, de verhouding met Atrias, ...). In het bijzonder is aandacht voor volgende pistes:
 - de piste waarbij er **geen nieuwe 'afzonderlijke' databeheerder** wordt aangesteld onafhankelijk van de netbeheerder, maar waarbij de datataken gewoon worden toegewezen aan de netbeheerders en verrekend worden via de nettarieven die volgens de nettarietmethodologie bepaald worden.
 - het **centraliseren** van databeheer. Daarbij kan dan bv. één centrale werkmaatschappij operationeel zijn, in tegenstelling tot de voorgestelde 11 afzonderlijke databeheerders met elk een regeringscommissaris, hetgeen weinig efficiënt lijkt.

3.2 Werk naar sterke, liefst centrale dataregulering

Dataregulering moet voldoende **sterk** zijn en moet **ruimer** ingevuld worden dan de naleving van de regelgeving rond gegevensbescherming. Naast dataveiligheid, privacy en bescherming van commerciële gegevens, zijn ook cyberrisico's, transparantie, impact op markttoegang en marktwerking, impact op de dualisering tussen actieve en niet-actieve (kwetsbare) gebruikers, ... belangrijke thema's in de dataregulering. Ook 'verdelingskwesaties' zijn aan de orde: welke data-infrastructuur wordt publiek voorzien en wat wordt aan de markt overgelaten, wie betaalt voor de financiering van welke data-infrastructuur, wat wordt via welke weg aangerekend en in welke mate draagt iedereen bij, wie krijgt de baten van de ontwikkelde data-infrastructuur en het potentieel aan data dat daaruit voortvloeit?

Bij de keuzes inzake dataregulering moeten verschillende regulerings- en sturingspistes vergeleken worden. Daarbij vragen de raden om ook een meer **centrale, sector- en beleidsniveauoverschrijdende regulering** te bekijken. Dat kan de prestatie én de efficiëntie van de regulering verhogen en de regulator beter in staat stellen om gelijke tred te houden met de dynamiek op het terrein. Ook schaalvoordelen, een toenemende coherentie en slagkracht zijn belangrijke voordelen van een ruimere dataregulering. Een meer

sectoroverschrijdende regulering kan overigens verantwoord zijn in het licht van de toenemende integratie van nutssectoren en de toenemende digitalisering in alle sectoren. Beleidsniveauoverschrijdende regulering kan een antwoord zijn op de gewestoverschrijdende dataketens en aspecten van het databeheer, bv. omtrent de data-uitwisseling met de transmissienetbeheer, de samenwerking met en regulering van Atrias, ... Deze meer centrale regulering kan vorm krijgen via een gecentraliseerde regulator, via een fusie van regulatoren, via samenwerkingsverbanden tussen regulatoren, door overleg¹², ... De cruciale vraag die op een meer strategisch niveau – dus ruimer dan het energiebeleid - beantwoord moet worden, is dus hoe dataregulering binnen België het meest efficiënt georganiseerd wordt.

Bij de vormgeving van dataregulering moet niet alleen een regulator aangesteld worden. Ook **andere aspecten van regulering en sturing** moeten in het licht van de data-evoluties bekeken worden: rapportages, handhaving, etc. Hoe beïnvloedt het voorontwerp bijvoorbeeld **de rapportages** van netbeheerders, leveranciers, producenten aan de VREG en VEA en de bekendmaking van deze data? Volgens de raden zou dit kunnen veranderen en verbeteren.

Tot slot moeten ook onderstaande vragen en kwesties in verband met de dataregulering door de VREG zoals voorgesteld in het **voorontwerp van decreet** uitgeklaard worden:

- Is de **VREG** voldoende sterk en uitgebouwd om de extra taken inzake regulering, opvolging en tarifiering van de databeheerder op zich te nemen? Is de informatieasymmetrie terzake met de sector niet te groot? Zijn de hiervoor vereiste 'andere' vaardigheden voldoende aanwezig (bv. elektromechanisch versus digitaal, privacyissues, opvolgingskwesties ...)? Dreigen andere taken niet in de verdrukking te komen, gezien de reeds bestaande capaciteitstekorten bij de regulator? Wordt de VREG hiervoor versterkt? Moeten de bevoegdheden van de VREG inzake geschillenbeslechting hiervoor uitgebreid worden?¹³ Wat is de (gewenste) autonomie van de VREG inzake de regulering van het databeheer? Hoe wordt toegezien of de VREG zijn taken terzake afdoende uitvoert? Wat indien dit niet het geval is? Kunnen de door de Vlaamse Regering vastgestelde vereisten of richtsnoeren geïnterpreteerd worden als instructies die in strijd zijn met de onafhankelijkheidsvereiste die geldt voor (de andere taken van) de VREG?¹⁴
- Hoe verhoudt de opvolging door de **regeringscommissarissen** zich tot het toezicht door de regulator? Wat is de meerwaarde van deze regeringscommissaris(sen)?
- Is nadere rechtstreekse opvolging/regulering nodig van de **platformen** die ontstaan (bv. Atrias)? Is een zitje van de regulatoren in het 'marktcomité' van Atrias voldoende? Wordt een deel van de activiteiten van Atrias rond Vlaamse data niet beter rechtstreeks door Vlaanderen gereguleerd, dan via de netbeheerders?
- Hoe worden de '**Chinese walls**' tussen de netbeheerderstaken en databeheerderstaken gecontroleerd (denkbeeldige scheidingswanden tussen afdelingen om te vermijden dat gevoelige informatie bij verkeerde afdelingen terecht komt)?
- Is het voorontwerp conform de **AVG** (algemene verordening gegevensbescherming)? Worden ook **commerciële** gegevens voldoende **beschermd**? Wordt ook **schade** aan andere actoren dan netgebruikers (bv commerciële partijen) geregeld? Of wordt dit contractueel geregeld?

¹² Bv. FORBEG, het informeel overlegorgaan met vertegenwoordigers van de CREG, VREG, BRUGEL en CWaPE

¹³ VREG (2017)

¹⁴ VREG (2017)

- Is het aangewezen dat de VREG enkel **administratieve boetes** kan instellen of moet ook het onterecht verkregen voordeel afgepakt kunnen worden? Geldt de boeteregeling enkel voor misbruiken van data uit digitale meters of voor alle meters (cf. juridisch-technische bemerkingen)?
- Geldt de **schadevergoedingsregeling** voor datamisbruiken als een objectieve aansprakelijkheid of een foutaansprakelijkheid?

3.3 Betrek stakeholders bij datakeuzes

Er moet een voldoende ruime betrokkenheid zijn van stakeholders bij de cruciale keuzes die inzake databeheer gemaakt worden. De gemaakte keuzes belangen meer actoren aan dan de betrokken actoren uit de energiesector (netbeheerders, leveranciers en regulatoren). Deze betrokkenheid is van belang bij de werking van de VREG (en ruimer dan bij de vaststelling van de tariefmethodologie), maar ook bij de werking van bv. Atrias waarbij vooral vertegenwoordigers van de sector (netbeheerders en leveranciers) worden betrokken, niet of onvoldoende vertegenwoordigers van (kleine) verbruikers of andere maatschappelijke stakeholders. Men gaat ervan uit dat deze belangen afdoende verdedigd worden door de regulatoren¹⁵. Dit kan evenwel niet gegarandeerd worden omdat het gezichtsveld van de regulator beperkt is en belangen onderling kunnen conflicteren. Bovendien zijn de activiteiten van Atrias voor derden weinig transparant.

Concreet vragen de raden dat maatschappelijke stakeholders, maar ook de energie-administratie verantwoordelijk voor energiedata én andere actoren zoals aggregatoren, ESCO's, ... nauwer bij cruciale keuzes inzake databeheer betrokken worden.

3.4 Voorzie open data en herbekijk datatarifiering

In plaats van alle data betalend te maken, zoals het voorontwerp lijkt te suggereren, vragen de raden om van bepaalde energiedata **open data** te maken en deze piste ook nader te bekijken. 'Open data' verwijst naar de actieve verspreiding van data naar iedereen, natuurlijk met respect voor de regelgeving inzake gegevensbescherming en bescherming van commerciële data. Veel energiedata hebben een openbaar karakter en moeten publiek gedeeld en gebruikt kunnen worden. De toegang tot heel wat van deze data is een basisrecht voor elke burger. Open data zijn ook van belang voor een goede marktwerking en kunnen aanleiding geven tot nieuwe innovatieve diensten, bedrijven en sectoren. Ze zijn als het ware de grondstof voor de kenniseconomie en kunnen een katalysator zijn voor innovatie en groei. Open data kunnen ook zorgen voor bijkomende inzichten voor het beleid, etc. Niets belet evenwel dat voor bepaalde speciale, additionele informatie vragen een kostenreflectief tarief kan wordt aangerekend.

Open data impliceert concreet dat werk wordt gemaakt van een **publiek toegankelijk platform** waar data overzichtelijk voorgesteld worden en 'geplukt' kunnen worden. Bij de uitbouw en het beheer van zo'n platform moeten de gebruikers actief betrokken worden (cf. supra). Daarnaast impliceert open data dat de **datatarifiering herdacht** moet worden:

¹⁵ VREG, Ondernemingsplan 16/1/2017: 'Naast de netbeheerders, spelen ook de energieleveranciers en de gewestelijke regulatoren – die de belangen van de klanten vertegenwoordigen en het evenwicht tussen de marktpartijen bewaken – een cruciale rol in de discussies over de marktprocessen'

- Moet er wel voor **alle data betaald** worden? Voor welke data wel en voor welke niet? Wat betekent de hoogte van de tarifiering voor de toegankelijkheid van de data? Moeten verbruiksdata niet sowieso **kosteloos** aan de gebruiker (of degene die deze aanduidt) bezorgd worden? Hoe kunnen open data op een kostenefficiënte wijze ter beschikking gesteld worden?
- Is een **afzonderlijke tarifiering voor data** nodig? Zo ja, waarom en voor welke data en voor welke niet (bv. open data)? Wat zijn de voordelen van een aparte databeheerder-netbeheerder met afzonderlijke datatarieven ten opzichte van een scenario waarin de netbeheerder gewoon datataken krijgt en de kosten hiervan verrekent in de nettarieven (cf. 3.1)? Is de hoop om voor de datatarifiering (die niet gebonden is EU-bepalingen) vanuit het beleid/Vlaams Parlement verdergaande richtsnoeren aan de VREG als dataregulator te kunnen instellen gerechtvaardigd en reëel¹⁶? Kan men zo meer impact hebben op de datatarieven dan op de nettarieven? Indien dat het geval zou zijn, waarom worden de richtsnoeren inzake datatarieven dan quasi analoog met deze voor nettarieven ingevuld? Maakt deze afzonderlijke datatarifiering de zaken nietodeloos complex (cf. Chinese walls,)? Zou deze afzonderlijke datatarifiering geen ongewenste effecten kunnen hebben? Moet de netbeheerder als databeheerder dan factureren aan de netbeheerder als netbeheerder (vest-broekzakoperatie)? Maakt dat beide tariefmethodologieën interdependent?

Tot slot hebben de raden nog vragen bij de richtsnoeren voor de datatarifiering die soms tegenstrijdig lijken: bv. forfaitair vs kostenreflectief.

3.5 Koppel met publieke datasystemen

De dataplatformen van de databeheerders¹⁷ moeten met andere energiedata en andere databanken gekoppeld worden, in het bijzonder met andere publiek beheerde data (bv. inzake energieproductie, certificaten, garanties van oorsprong, EPB, premies, beschermde statuten, lokale data, ...). Dat kan de beleidsvoorbereiding, -opvolging en -evaluatie performanter maken. Zo zou bv. nagegaan kunnen worden of premies of lagere E-peilen leiden tot lagere verbruiken. Ook zou de opvolging van de realisatie van de doelstellingen, bv. over aantallen PV-installaties veel accurater en sneller kunnen¹⁸. Deze koppeling zorgt ook voor een andere kijk op de rapportages aan VREG en VEA (en eventueel de verwerking van sommige ervan door VITO), die eenvoudiger en efficiënter kunnen worden en waarbij de daaruit resulterende data beter en vaker ontsloten kunnen worden (cf. supra).

De koppeling van datasystemen zou moeten kaderen in een **bredere datastrategie** van de overheid om te evolueren naar één geïntegreerd databeheerssysteem bij de overheid waarop de databeheerssystemen van de diverse beleidsdomeinen, beleidsniveaus en andere relevante data-beherende actoren kunnen inhaken. Tegelijkertijd moet het 'datavermogen' binnen overheden vergroot worden om via data-analyse, data-mining, koppeling van data, ... te komen tot nieuwe inzichten, praktijken of diensten.

¹⁶ Dit wordt in het VREG-advies hierover betwijfeld.

¹⁷ waaronder systemen van de netbeheerder en eventuele ICT-platformen die in naam van de databeheerder zullen werken, zoals bv. Atrias

¹⁸ Nu dateren publiek beschikbare data over geplaatste PV-installaties of meer algemeen de hernieuwbare energie-inventaris van 2015.

4 Taken van netbeheerders

4.1 Heroverweeg strikte unbundling voor warmtenetten

De impact van de strikte unbundling die art. 10 van het voorontwerp introduceert voor o.a. warmteproductie moet grondiger bekeken worden. Het is op heden onduidelijk wat de potentiële impact is van deze strikte vereiste op de ontwikkeling van warmtenetten en hun rendabiliteit en op de kosten van de realisatie van de groene warmtedoelstellingen. Het nieuwe art. 4.1.8 §2 van het energiedecreet verbiedt netbeheerders activiteiten inzake de productie van *energie*, terwijl de Europese unbundlingvereiste geldt voor elektriciteit, niet voor warmte. Overigens koos men bij de regulering van de warmtenetten in Vlaanderen ook niet voor unbundling.

4.2 Klaar ESCO-rol ten aanzien van gemeenten uit

De ESCO-activiteiten van netbeheerders ten aanzien van gemeenten vergen een bredere kerntakendiscussie. Die moet rekening houden met de faciliterende rol voor private energie-efficiëntie-activiteiten die netbeheerders ten aanzien van vooral kleinere gemeenten (kunnen) spelen.

5 Plaatsing van digitale meters

5.1 Bekijk een opt-out

De SERV en de Minaraad herhalen de vraag uit hun advies van 10 april 2017¹⁹ om naast een scenario met een verplichte uitrol een opt-outpiste te onderzoeken waarbij (sommige) gebruikers (in bepaalde gevallen) het recht krijgen om een slimme meter te weigeren en/of om de communicatiefunctie van de slimme meter te laten uitschakelen. De kosten en baten van deze piste moeten bekeken worden evenals de voorwaarden en modaliteiten waarin deze opt-out zou kunnen gebeuren. Het voorontwerp bestraft de weigering van de plaatsing van een digitale meter met afsluiting (nieuw. Art. 6.1.2. §1 5°), waardoor er de facto een verplichte plaatsing van digitale meters zal gelden. Het is onduidelijk of de netgebruiker met het voorontwerp de mogelijkheid krijgt om de communicatiefunctie van de digitale meter ten dele uit te schakelen²⁰.

¹⁹ [SERV \(2017\)](#). De opt-outpiste impliceert dat bij bepaalde doelgroepen en op systeemniveau een deel van de baten niet gerealiseerd zal worden. Anderzijds kan een opt-out de maatschappelijke aanvaardbaarheid van slimme meters verhogen. Het kan een antwoord bieden op de bezwaren van verbruikers inzake veiligheid, privacy, straling. Een opt-out respecteert ook het belang dat veel gebruikers hechten aan autonomie; ze willen zelf kiezen om al dan niet mee te stappen in de nieuwe tendensen zoals de activering van de consument, demand response, time of use pricing, dynamic pricing, ... Een opt-out kan ook opvolgingskosten verminderen (operationeel, administratief en juridisch) van dossiers waar meterweigeraars hardnekkig 'niet thuis' geven. Tot slot kan een opt-out zinloze plaatsingen vermijden, bv. bij een geplande afbraak van de woning, de geplande overgang naar een warmtepomp (voor de slimme gasmeter). Overigens is een opt-out conform met de EU-richtlijnen; de energie-efficiëntierichtlijn verplicht de plaatsing van elektronische meters bij nieuwbouw en ingrijpende renovatie niet, maar vraagt louter dat deze meters 'ter beschikking' worden gesteld.

²⁰ Ev. ingevolge art. 4.1.22/2 bv. §4

5.2 Regel decretaal bij wie wanneer digitale meters uitgerold worden

Gezien de kosten van de uitrol van digitale meter en het maatschappelijk belang ervan lijkt het aangewezen de principes van de segmentering en timing van de uitrol **decretaal te regelen**. Reeds in hun advies van 10 april 2017 vroegen de raden een alternatieve fasering en segmentering te overwegen en om voor de diverse segmenten enkele aandachtspunten te bekijken. Naar aanleiding van de uitgevoerde armoedetoets herhalen dat voor de introductie van digitale meters bij budgetmeterklanten de **sociale openbare dienstverplichtingen geherevalueerd** moeten worden en de bezorgdheden uit de armoedetoets, o.a. inzake de toegang tot potentiële baten, meegenomen moeten worden. Ook bij de kostenallocaties moet de impact op deze specifieke doelgroep gemeten en geëvalueerd worden²¹.

5.3 Vul kader voor plaatsing op vraag nader in

Er zijn dringend decretale bepalingen nodig die de plaatsing van slimme meters op vraag mogelijk maken²² evenals de bijhorende uitvoeringsbesluiten om de voorwaarden, rechten en verplichtingen van de betrokkenen te verduidelijken. Het moet duidelijk zijn wie slimme meters kan plaatsen (exclusieve bevoegdheid van netbeheerder of niet?), wie er dan voor betaalt, welke meters geplaatst worden (met het oog op standaardisering en interoperabiliteit) en wat de rechten en de verplichtingen van de betrokkenen zijn. Nu plaatsen sommige leveranciers in een niet-gereguleerde context slimme meterachtigen die niet gestandaardiseerd en niet interoperabel zijn. Door de koppeling met een bepaalde leveranciers hebben deze niet-gereguleerde meters ook een kortere levensduur dan slimme meters die geplaatst worden in een gereguleerde context²³. Ook rijzen er vragen inzake veiligheid, privacy, etc. (cf. supra).

6 Terugdraaiende teller zonnepanelen

Vooraleer digitale meters bij bestaande of nieuwe zonnepanelen (en andere kleinschalige decentrale productie-eenheden²⁴) uit te rollen, moet nagegaan worden of de voorgestelde

²¹ De Vlaamse overheid kan de impact van de openbare dienstverplichtingen van netbeheerders en leveranciers op de energiefactuur van (delen van) doelgroepen beïnvloeden. Veel hangt af van de omvang van de kosten van het beleid (bv. De efficiëntie van de ondersteuning, ev. oversubsidiëring, ...), de keuze inzake de financiering van deze kosten (al dan niet via algemene middelen, al dan niet via de energiefactuur of via andere mechanismen, ...), de keuze inzake de verdeling van de kosten over de verschillende maatschappelijke sectoren en binnen deze sectoren en de mate waarin er op deze doorrekening sociale of economische correcties gelden. Zo kunnen sociale correcties rekening houden met het statuut van verbruikers (bv. beschermde klant zoals nu gebruikelijk), met het inkomen van verbruikers (bv. eerder in het woonbeleid), met de draagkracht van verbruikers (bv. een relatieve indicator), ... Economische correcties zijn bv. Gedeeltelijke vrijstellingen op de Vlaamse certificatenplichten voor energie-intensieve ondernemingen – SERV 2016

²² Advanced technology and smart meters should be available to gadget-hungry consumers who will engage with the technology, Izzo said. But at the same time, regulators should enable utilities to do more basic weatherization and other energy saving measures. ([NY Times, 2010](#))

²³ http://www.stroomversnelling.vlaanderen/sites/default/files/atoms/files/2016_06_16_Smart_Grids_Heidi_Lenaerts%5B1%5D.pdf

²⁴ Hierna wordt enkel naar zonnepanelen verwezen terwijl de problematiek van de terugdraaiende teller ook geldt voor andere kleine decentrale installaties.

compensatieregeling voldoende investeringszekerheid biedt (6.1) en of de plaatsing van digitale meters in dat segment dan kosten-batengewijs nog verantwoord is (6.2). Ook moet uitgeklaard worden welke instrumenten de zonne-energiedoelstellingen zullen realiseren rekening houdend met de impact van digitale meters op de rendabiliteit van deze installaties (6.3).

6.1 Ga na of compensatie PV investeringszekerheid biedt

De SERV en de Minaraad vragen om de compensatieregeling voor bestaande PV-installaties snel te verduidelijken en nader en beter te regelen. Het voorontwerp van decreet bepaalt niet duidelijk wat, voor wie in welke mate 'in rekening gebracht' zal worden (zie juridisch-technische bemerkingen in deel 8). In ieder geval moet onzekerheid vermeden worden en moeten engagementen aan bestaande installaties zoveel mogelijk gehonoreerd worden. Meer fundamenteel betwijfelen de raden of de compensatieregeling die de Vlaamse Regering voorstelt bestaande zonnepanelen installaties voldoende investeringszekerheid biedt én implementeerbaar kan zijn. Er rijst immers de vraag of Vlaanderen wel bevoegd is om de regeling op een afdoende wijze nader uit te werken. Een belangrijk deel van de te compenseren gemiste opbrengsten bij het wegvallen van een terugdraaiende teller zijn factuurcomponenten waarvoor Vlaanderen niet bevoegd is.

Bovendien zou een compensatieregeling moeten voldoen aan de voorwaarden voor een deugdelijk mechanisme zoals beschreven in Figuur 4.

Figuur 4: Voorwaarden steunmechanisme nieuwe kleine PV bij digitale meters²⁵

	Aan installaties waarvan de uitrol wenselijk wordt geacht (waaronder PV-installaties in het kader van de subdoelstellingen van de Vlaamse Regering) wordt net voldoende steun gegeven om de installatie rendabel te maken. Dat impliceert de afbouw en stopzetting van de ondersteuning zodra een technologie matuur wordt (bv. wanneer grid parity bereikt is) of niet de potentie toont om matuur te worden. Dat impliceert dat het steunniveau voor nieuwe installaties regelmatig aangepast wordt aan de marktevoluties (prijzen zonnepanelen en omvormers, ...).
	Het steunmechanisme interfereert niet met eventuele marktsignalen en met de stimulansen die uitgaan van slimme meters om het zelfverbruik te verhogen en piekproductie te verminderen en de vraag te verschuiven. Het compenserend salderingsmechanisme dat het voorontwerp voorstelde en dat productie in rekening brengt bij afname, doet dit wel en ondermijnt dus een belangrijke potentiële baat van de introductie van slimme meters.
	Er worden geen kosten van steunmechanismen naar de toekomst verschoven .
	Het investeringstempo van PV-installaties moet in relatie tot de doelstellingen nauw opgevolgd en gedocumenteerd worden. Sedert de afschaffing van de certificatensteun voor PV-installaties, is er echter geen systematische betrouwbare publieke, recente rapportage meer over de PV-investeringen ²⁶ .

²⁵ Deze uitgangspunten zijn o.a. gebaseerd op eerdere adviezen van de raden over hernieuwbare energie (bv. 2011)

²⁶ Geen voorlopige cijfers van eerste kwartalen 2017, geen definitieve cijfers van 2016.

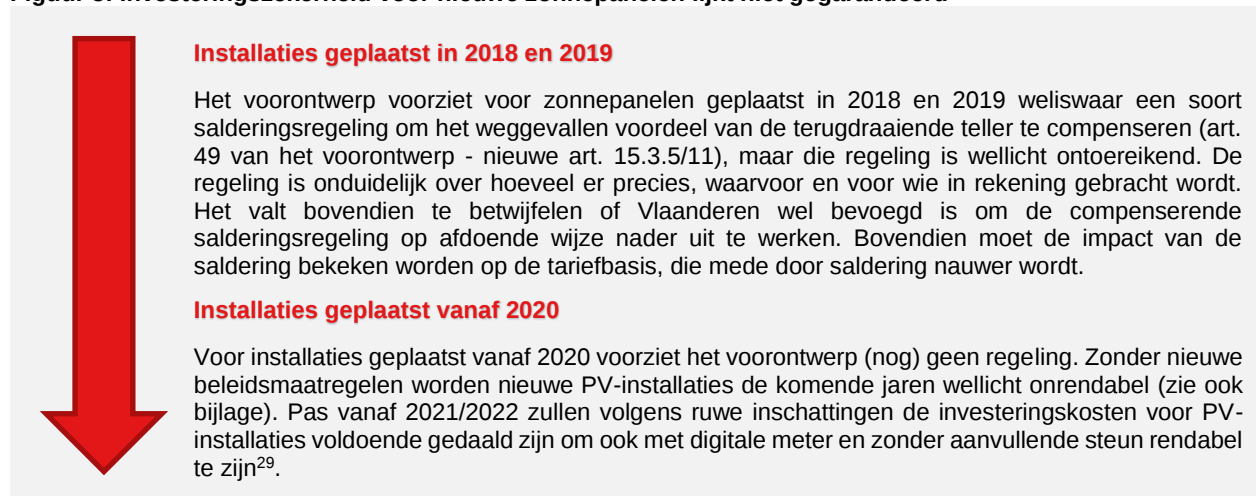
6.2 Bekijk impact op KBA van bestaande PV-segment

De raden vragen om de impact van een compensatieregeling op de kosten-batenverhouding van de plaatsing van digitale meters in het segment van PV-installaties te bekijken. Afhankelijk van de verdere vormgeving, kan de compensatieregeling het incentive voor vraagsturing en opslag ondermijnen²⁷. Als afname en injectie volledig verrekend worden ongeacht het tijdstip van afname of injectie, zal er geen incentive of sturing meer zijn om dit te doen op momenten dat het net of de markt er nood aan hebben en verdwijnt één van de belangrijkste motivatoren voor de uitrol van digitale meters bij PV-installaties. De stimulans voor zelfverbruik, een goede inpassing in de lokale netten, vraagsturing en opslag, zou zelfs lange tijd (voor sommige installaties zelfs tot 2035) niet werken. Aldus zullen de baten voor de uitrol van digitale meters bij PV-installaties sterk verlagen. Ook de bijhorende kosten van de compensatieregeling moeten in de KBA in rekening gebracht worden.

6.3 Verduidelijk instrumenten voor toekomstige PV-uitrol

De Vlaamse Regering moet uitklaren welke instrumentenmix de doelstellingen inzake zonne-energie²⁸ zal realiseren, rekening houdend met de impact van een digitale meteruitrol op de rendabiliteit en investeringszekerheid van deze projecten (Figuur 5).

Figuur 5: Investeringszekerheid voor nieuwe zonnepanelen lijkt niet gegarandeerd

7 Certificatensteun

Ook de wijzigingen die het voorontwerp van decreet aanbrengt aan de certificatenstelsel zitten in de mist. De introductie van een maximum op de certificatensteun is onduidelijk en weinig gekaderd (7.1) en de urgentie van steunbeperking bij negatieve prijzen lijkt weinig overtuigend (7.2).

²⁷ SERV (2017) Digitale meters tegen de meetlat.

²⁸ Vastgelegd in de zogenaamde subdoelstellingen.

²⁹ SERV, Minaraad (2017)

7.1 Verduidelijk en omkader de maximumsteunregeling

De bevoegdheden die het voorontwerp van decreet aan de Vlaamse Regering geeft om de certificatensteun te maximaliseren (art. 43), moeten verduidelijkt en omkaderd worden. Ze geven de Vlaamse Regering verregaande bevoegdheden om certificatensteun in te perken. Dat bedreigt de investeringszekerheid.

- Nieuw artikel 7.1.1. §2 5de lid *laatste zin* bepaalt 'de Vlaamse Regering kan daarnaast ook het aantal aan een installatie toe te kennen groenestroomcertificaten begrenzen tot een bepaald maximaal volume'. Deze bepaling zou de Vlaamse Regering toelaten om het aantal toe te kennen certificaten aan een installatie te beperken, zowel voor bestaande als nieuwe installaties, op eender welk moment, zonder nadere decretaal bepaalde criteria.
- Nieuw artikel 7.1.1. §2 5de lid *eerste zin* voorziet de beperking van de certificatensteun tot een vast aantal vollasturen. Het is onduidelijk waarom de Vlaamse Regering de certificatensteun wil beperken, voor wie en hoe. Afhankelijk hiervan zal nochtans de uitwerking van de regeling anders zijn (Figuur 6. Het voorliggende voorontwerp voorziet nu een steuinperking terwijl de memorie suggereert dat het gaat over een steunverschuiving tot buiten de maximale steunduur met het oog op een flexibele inzet van biogasinstallaties (hetgeen echter nog niet het geval is; cf. Figuur 7: Steun beperken of steun flexibiliseren? Voorontwerp versus Memorie van Toelichting)).

Figuur 6: Maximumsteunregeling verschilt naar gelang doelstelling

	Wil men steun tot een aantal vollasturen beperken, dan ■ moet de regeling beperkt worden tot nieuwe installaties. Een steunbeperking tot het aantal vollasturen zou bepaalde bestaande installaties onrendabel kunnen maken. Immers, bepaalde bestaande installaties kunnen misschien meer vollasturen realiseren, maar hadden ook hogere investeringskosten, waardoor er geen sprake was van oversubsidiëring. Meer algemeen vinden de raden dat omzichtig met bestaande engagementen omgesprongen moet worden en dat in het kader van investeringszekerheid voor alle bestaande installaties een voldoende rendement verzekerd moet blijven. ■ moeten ook alternatieven op steuinperking worden bekeken, bv. alternatieven die rekening houden met reële windopbrengsten.
	Wil men steun flexibiliseren, dan ■ moet het toepassingsgebied van nieuw art. 7.1.1. §2 5de lid en §4 beperkt worden tot de bedoelde stuurbare installaties (bv. biogas) én ■ moet bijkomend bepaald worden dat in dat geval het maximale aantal vollasturen van toepassing is en niet de maximale steunduur. Deze regeling zou van toepassing kunnen zijn op nieuwe en bestaande installaties. ■ moeten ook alternatieven voor flexibilisering worden overwogen: bv. vergoedingssystemen, etc.

Figuur 7: Steun beperken of steun flexibiliseren? Voorontwerp versus Memorie van Toelichting

Wat doet het voorontwerp? 	Steun beperken 	Het voorontwerp beperkt de steun niet alleen met een maximale steunduur, maar 'ook' met een maximaal volume³⁰ en is van toepassing op alle installaties na 2013. De maximalisering van de certificatensteun in het voorontwerp lijkt een strategie om certificatensteuntoekenning te beperken (en eventuele oversubsidiëring aan te pakken) voor installaties in representatieve projectcategorieën. Voor deze installaties wordt de certificatensteun berekend op basis van de onrendabele top die uitgaat van aannames, o.a. over het aantal vollasturen. In de praktijk kunnen bepaalde installaties meer opbrengsten genereren en dus overgesubsidieerd worden bv. als ze meer vollasturen realiseren dan in de onrendabele topberekening in rekening werd gebracht. Door de certificatensteun niet alleen in de duurtijd van de steun te beperken maar ook op basis van het aantal vollasturen, kan die oversubsidiëring ingeperkt worden. Het dossier bevat geen inschatting van aantal certificaten dat als gevolg van deze regeling niet zou moeten worden toegekend. Een voorbeeld van installaties die als gevolg van deze bepaling minder steun zouden krijgen, kunnen windturbines zijn die geplaatst zijn vanaf 2013 in zeer windrijke gebieden.
Wat zegt de Memorie van Toelichting (MvT)? 	Steun flexibiliseren 	De MvT zegt een meer flexibele inzet van biogasinstallaties te beogen zonder het totale steunvolume van deze installaties te veranderen. Deze installaties zouden de uren waarop ze stil liggen (bv. omwille van congestie, balancing, ...), later, na het verstrijken van de maximale steunduur kunnen inhalen met behoud van de ondersteuning. Dit lijkt ook de bedoeling volgens de MvT (blz. 12: "en bij onbeperkte steunduur"³¹).

7.2 Motiveer nood aan negatieve prijzenregel en verduidelijk

De raden vragen om de urgentie van de regeling om steun toe te kennen bij negatieve prijzen beter te documenteren.

- Zijn de Europese vereisten inzake **staatssteun wel (al) van toepassing** op het Vlaamse certificatenstelsel?
- Zijn er **veel negatieve prijzen**? Welke prijzen worden hierbij bekeken? Worden die als wederkerend probleem ervaren en wat zijn de oorzaken hiervan? Kan de beperking van steun bij negatieve prijzen hierop een betekenisvol effect hebben?

Ook moet verduidelijkt worden dat elke regeling maximaal de investeringszekerheid voor bestaande installaties moet vrijwaren gezien ook de Europese bepalingen terzake.

³⁰ De beperking tot het aantal vollasturen is een beperking die geldt **bovenop** de steunduurbeperking tot de afschrijvingsperiode. De formulering "ook beperken" wijst hierop. Bovendien is de vroegere bepaling "in afwijking van het derde lid" (dat beperkt tot de afschrijvingsperiode) door de vervanging van het vijfde lid verdwenen.

³¹ Anderzijds stelt de MvT ook "op basis van een maximale steunperiode, samen met een maximaal steunvolume" (blz. 12).

Bibliografie

SERV, Minaraad (2017) [Advies Digitale meters tegen de meetlat](#). Brussel, 10 april 2017.

SERV (2017) Startnota. [De transitie naar een digitale samenleving](#). Een verkenning van kansen en uitdagingen. Brussel, 3 mei 2017

SERV (2016) Advies [Alle stekkers uit energiearmoede](#). Brussel, 23 mei 2016

SERV (2011), [Advies Kosten-batenanalyse slimme meters](#). Brussel, 1 juni 2011.

SERV (2012), [Advies Herziene kosten-batenanalyse slimme meters](#). Brussel, 1 maart 2012.

SERV, Minaraad (2012), [Advies Conceptnota slimme meters](#). Brussel, 28 september 2012.

[Thema](#) Consulting Group (2017) Data Exchange in Electric Power Systems: European State of Play and Perspectives.

Vlaamse Regering (2017), [Conceptnota Digitale meters](#): Uitrol in Vlaanderen.

[Itinera](#) Institute (2017) Government 3.0 vergt visie 3.0.

Lijst met figuren

Figuur 1: De 'mist' rond draagwijdte van voorstellen en hun kader moet opklaren.....	11
Figuur 2: Maak werk van een RIA en een betere KBA.....	12
Figuur 3: Het digitale meterdossier rijpt op een vreemde manier	12
Figuur 4: Voorwaarden steunmechanisme nieuwe kleine PV bij digitale meters.....	20
Figuur 5: Investeringszekerheid voor nieuwe zonnepanelen lijkt niet gegarandeerd.....	21
Figuur 6: Maximumsteunregeling verschilt naar gelang doelstelling	22
Figuur 7: Steun beperken of steun flexibiliseren? Voorontwerp versus Memorie van Toelichting	23
Figuur 8: Fragment inzake databeheerder uit de conceptnota over de digitale meteruitrol	30
Figuur 9: Te beantwoorden vragen over het bredere kader van het voorliggend dossier	31
Figuur 10: Randvoorwaarden bij onderzoek pistes inzake databeheer	32
Figuur 11: Te maken keuzes inzake databeheer	33
Figuur 12: Voorbeeld van catalogering van gegevens	34
Figuur 13: Ruwe schets van actoren in het databeheer zoals vermoedelijk beoogd	35
Figuur 14: Data-uitwisseling elders.....	35
Figuur 15: Atrias als centraal clearing house vanaf 9/2018.....	36
Figuur 16: Terugdraaiende tellers en compensatieregeling voor zonnepanelen	37
Figuur 17: Impact slimme meters en compensatieregeling op PV-installaties (25 jaar).....	38
Figuur 18: Inschatting impact slimme meters op bestaande PV.....	38

Iconen van the Noun Project³²

Foto voorpagina: 'I walk the line' van Dani Sardà i Lizaran (2010) (Flickr). Bewerkt.

³² Pole by Jacqueline Fernandes; Electric Meter by Creative Stall; Stock market raise by Lorenzo Cavazzi; Search by Maxim Basinski; chat by NAS; Move by Casper Jensen; Limit by James Keuning; Select Amount by Arthur Shlain; Payslip Euro by Louis Hesse; Graph by Matthias Van Wambeke.

Bijlagen

8 Juridisch-technische bemerkingen

Databeheer en boetes datamisbruik

- Is een overgangsregeling nodig voor de nieuwe taken van de netbeheerder en de databeheerder, om te vermijden dat de databeheerder ineens meteruitlezingen moet doen, ook van analoge meters? De inwerkingtreding van artikel 8 met de nieuwe taken van de netbeheerder moet zorgvuldig overdacht worden. Het nieuwe art. 4.1.6. dat het vorige volledig vervangt, lijkt nodig om digitale meters te kunnen plaatsen, maar lijkt gelijktijdig te moeten gebeuren met de stopzetting van de lezing, ook van analoge meters, zowel voor gas als voor elektriciteit, door de netbeheerders.
- Waarom is de titel van afdeling V van titel XIII (Toezicht en Sancties), hoofdstuk III (administratieve sancties opgelegd door de VREG) 'Administratieve geldboete bij misbruik van gegevens uit *digitale* meters'. Ook misbruiken van andere data (bv. uit analoge meters,) moeten door de VREG sanctioneerbaar zijn. Het nieuwe artikel 13.3.6. heeft overigens betrekking op alle gegevens door de databeheerder verzameld. Ook misbruiken van data die (nog) niet door de databeheerder verzameld zijn, bv. door de netbeheerder moeten sanctioneerbaar zijn.
- Waarom wordt ipv 'de betrokkene' in art. 4.1.22/2 §4 niet de 'netgebruiker' gebruikt? Wat zijn de 'persoonsgegevens' uit de digitale meters?
- Waarom behoort het beheer van het toegangsregister niet meer tot de taken van netbeheerder? Waarin verschilt het 'toegangsregister'³³ van 'de technische en relationele gegevens die verbonden zijn aan het netbeheer en de toegang tot het net' dat wel nog toegewezen blijft aan de netbeheerder? Wie doet wat inzake 'het beheren, verwerken en bewaren van de technische en relationele gegevens die verbonden zijn aan het netbeheer en de toegang tot het net', aangezien deze taak zowel aan de distributienetbeheerder (nieuw art. 4.1.6 §2) als aan de databeheerder (nieuw art. 4.1.8/4. 3°) toegewezen lijkt? Wat wordt bedoeld met 'die noodzakelijk zijn voor het beheer van het net' (nieuw art. 4.1.8/4. 3°) en waarom wordt die bepaling niet zo opgenomen in de omschrijving van de taken van de distributienetbeheerder? Is het logisch om de lijst van de gegevens die distributienetbeheerders mogen bijhouden te bepalen in het technisch reglement, vastgelegd door de regulator, of is dat niet eerder een maatschappelijke kwestie?
- Wat wordt bedoeld met 'beheersmatige en/of juridische onafhankelijkheid van de databeheerder of kandidaat-databeheerder ten aanzien van de netbeheerders, leveranciers, tussenpersonen, producenten en aardgasinvoerders die actief zijn in het Vlaamse Gewest en de ondernemingen die met die ondernemingen verbonden of geassocieerd zijn'? (nieuw artikel 4.1.8/3 §2)
- Artikel 7.1.10. §1³⁴ en ook art. 7.1.11 §1 die gaan over de certificatenverplichtingen verwijzen nog niet naar het toegangsregister van de databeheerder, waardoor de

³³ Volgens art. 1.1.3. 123°: register met alle toegangspunten van een bepaald net [...] waarin onder meer voor ieder toegangspunt de titularis van het toegangspunt en de toegangshouder worden vermeld.

³⁴ § 1. Iedere persoon die in het jaar n-1 als toegangshouder geregistreerd stond in het toegangsregister van een elektriciteitsdistributienetbeheerder, een beheerder van een gesloten distributienet de beheerder van het

certificatenverplichting voor heel wat toegangspunten zonder voorwerp zou vallen. Dat is wellicht niet de bedoeling.

- Art. 1.1.3. 81° voegt de databeheerder toe aan de lijst van de marktpartijen, waartussen de reconciliatie³⁵ van hoeveelheden gebeurt (art. 1.1.3. 107°). Is het effectief de bedoeling dat aan een databeheerder hoeveelheden worden toegewezen?
- Art. 4.2.1. §2³⁶ met de inhoud van het technisch reglement bepaalt niet dat ook de regels voor de uitwisseling van gegevens tussen de netbeheerders en de databeheerders in de technische reglementen geregeld worden. Het nieuwe 9° bepaalt alleen de regels voor de taken die behoren tot het databeheer, niet die voor de uitwisseling tussen databeheerders en andere actoren.
- Art. 6.1.2. 5° laat uitschijnen dat er nog altijd meteropnames mogelijk zijn door de netbeheerder, al behoort dat niet tot de taken van de netbeheerder en wel tot de strategische en vertrouwelijke aangelegenheden voor het databeheer door de databeheerder. Volgens de Memorie van Toelichting (MvT) kunnen meteraflezingen nodig zijn bij twijfel over meterstanden. Het lijkt aangewezen te bepalen dat netbeheerders meters mogen aflezen in het kader van hun taken inzake het plaatsen en beheren van meters (bv. in art. 4.1.6. §2).

Plaatsing meters – afsluitingsregeling

- Er is niet bepaald wat er met ‘werken aan de aansluiting’ wordt bedoeld (nieuw. Art. 6.1.2. §1 5°). De memorie verduidelijkt (blz. 11) dat ook metervervangingen bedoeld worden.
- Heeft de netgebruiker ingevolge art. 4.1.22/2 bv. §4 het recht om de communicatiefunctie van de digitale meter ten dele te laten uitschakelen?

Maximumcertificatensteun

- Het is onduidelijk voor welke installaties de Vlaamse Regering de toekenning van groenestroomcertificaten kan/zal beperken (art. 43 van het voorontwerp, nieuw art. 7.1.1. §2 5de lid). Dit lijkt volgens de decretale bepalingen te gaan over alle installaties vanaf 1 januari 2013, terwijl de Memorie van Toelichting dit beperkt tot biogasinstallaties (blz. 11) of tot ‘installaties die gebruik maken van eindige energiebronnen en/of CO₂ uitstoten’ (blz. 12). Overigens lijkt de bepaling weinig uitvoerbaar bij de honderdduizenden kleinschalige PV-installaties die nog werken met terugdraaiende tellers en certificaten ontvangen.
- Volgens welk kader wordt de steun beperkt tot een bepaald maximaal volume in navolging van art. 43? Wil men hiermee een automatische degressiefactor introduceren die was aangekondigd in de beleidsbrief energie 2016-2017?
- Waarop slaat de eerste ‘ook’ in nieuw art. 7.1.1. §2 5de lid?

plaatselijk vervoernet van elektriciteit of beheerder van het transmissienet, op een afnamepunt in het Vlaamse Gewest, en geen netbeheerder is, is verplicht jaarlijks uiterlijk op 31 maart van het jaar n, bij de VREG het aantal groenestroomcertificaten in te dienen [...]

³⁵ Reconciliatie: ‘onderlinge verrekening tussen marktpartijen op basis van het verschil tussen gealloceerde en werkelijk gemeten energiehoeveelheden’

³⁶ ‘de regels voor de uitwisseling van gegevens tussen de beheerder van het transmissienet, de vervoeronderneming, de distributienetbeheerders, de beheerder van het plaatselijke vervoernet van elektriciteit, de beheerder van het gesloten distributienet, de producenten, de aardgasinvoerders, de evenwichtsverantwoordelijken, de bevrachters, de tussenpersonen, de leveranciers, de aanbieders van energiediensten met inbegrip van aggregatoren en de afnemers;’

Geen steun bij negatieve prijzen

- Mag er op geen enkel moment met negatieve prijzen steun gegeven worden of gelden hier drempels (bv. een aantal opeenvolgende uren met negatieve prijzen)? De MvT suggereert op blz. 13 om drempels hiervoor bij besluit te bepalen (bv. gedurende minimum 6 opeenvolgende uren). Kunnen drempels zorgen voor schokeffecten?
- Welke prijzen worden in artikel 43 en 44 worden bedoeld? Gaat het over spotprijzen? Of over onbalansprijzen? Zijn er voldoende detailgegevens om negatieve prijzen en productie te combineren? Heeft dat zin als het spotaandeel in het verhandeld volume klein is?
- Geldt de bepaling inzake negatieve prijzen voor nieuwe installaties of ook voor bestaande installaties? Voor welke soort installaties geldt de bepaling of voor wie is de bepaling echt bedoeld? Is de bepaling wel uitvoerbaar bij de honderdduizenden kleinschalige PV-installaties die nog werken met terugdraaiende tellers en certificaten ontvangen? Wat zijn de kosten en baten hiervan?
- Hoe gaat men met deze nieuwe regeling om bij de onrendabele topbepaling? Een standaard hoeveelheid productie bij negatieve prijzen?
- Heeft de regeling impact op de steunperiode (ev. verlenging)? Volgens de memorie van toelichting niet. Waarom niet?

Compensatieregeling zonnepanelen

- Moet er niet gespecificeerd worden dat de bepaling geldt voor gevallen zonder terugdraaiende teller om geen dubbele aftrek te creëren? De afname in gevallen met terugdraaiende teller is immers al de afname na terugdraaiing door injectie. Moet 'afname' in dat verband niet gedefinieerd worden? Is de regeling van toepassing ongeacht of er al een digitale meter staat?
- Wat wordt bedoeld met installaties 'die geïnstalleerd worden tot en met 31 december 2020'? Bedoelt men de startdatum of de datum van ingebruikname, ...?
- Wat wordt bedoeld met 'in rekening gebracht'? Gaat het over in mindering brengen?
- In welke mate zal de productie in rekening gebracht worden? Gaat het over volledig in rekening brengen (100%) of eventueel maar deels? Gaat het over in rekening brengen naar gelang het tijdstip van productie of afname?
- Waarvoor wordt het in rekening gebracht? Voor de tarificatie? Of voor de statistieken? Voor de aanrekening van nettarieven of voor andere componenten op de factuur? Voor de berekening van de certificatenverplichting?
- Er staat bij art. 15.3.5/11 niet uitdrukkelijk vermeld dat de Vlaamse Regering deze bepaling nader kan regelen. Dit lijkt wel nodig om de regeling te operationaliseren.
- 'Die datum' in art. 15.3.5/11 §1 lijkt voor verschillende interpretaties vatbaar. Wordt het einde van de vijftienjarige termijn bedoeld of 31 december 2020? De memorie van toelichting laat uitschijnen dat dit 31/12/2020 is³⁷.
- Wat met uitbreidingen van bestaande installaties? Geldt dan de datum van de eerste aanmelding?
- Is Vlaanderen bevoegd om de saldering/compensatie te bepalen voor onderdelen van de factuur waarvoor Vlaanderen niet bevoegd is?
- Is het de bedoeling een verbod op valorisatie van injectie bij overproductie te introduceren (cf. MvT)?

³⁷ "Dit recht blijft zelfs indien de termijn van 15 jaar verstrijkt" (blz. 1 MvT). q

- Wat is de verhouding met MIG 6³⁸? Hoe gaat de compensatie (het in rekening brengen) zich verhouden tot de nieuwe marktafspraken (MIG6) die overproductie identificeren in de allocatie en waarvoor prosumënten een vergoeding kunnen ontvangen?
- Welk systeem zal er gelden voor decentrale productie-installaties geïnstalleerd vanaf 1 januari 2021?

9 Situering van voorstellen in voorontwerp

Het voorontwerp van decreet bevat bepalingen in verband met

- **de introductie van slimme meters**
 - de introductie en regeling van de databeheerder
 - de uitbreiding van de afsluitingsbepaling, o.a. bij weigering van meteraanpassingen
 - de introductie van boetes bij misbruik van data
 - de introductie van een kader voor een saldering van PV-stroom
- **andere dossiers**
 - de invoering van maximale certificatensteun en de uitsluiting van certificatensteun bij negatieve prijzen
 - de uitbreiding van de leveringsgerechtigden met buitenlandse leveranciers
 - wijziging in niet-toegelaten activiteiten van netbeheerders

Sommige bepalingen worden hieronder verder toegelicht, zonder evenwel exhaustief te zijn

Databeheerder en boetes datamisbruik (art. 1-41, 46-48)

Het voorontwerp wil enkele aspecten van het beheer van digitale meters en de data die ze genereren, regelen. Het voorliggend voorontwerp

- regelt de aanduiding van de **databeheerder** door de VREG, bepaalt de **voorwaarden** waaraan de databeheerder moet voldoen en de **taken** van de databeheerder, zoals o.a. het aflezen van meters, het beheer van het toegangsregister, het beheren, verwerken en bewaren van meetgegevens, het verstrekken van gegevens, waarbij bepaalde strategische en vertrouwelijke taken niet uitbesteed kunnen worden. Het introduceert ook een verbod op commerciële activiteiten voor de databeheerder.
- wijzigt de **taken** van de **distributienetbeheerder** en de beheerder van het plaatselijk vervoernet. Het aflezen van meters en het beheer van het toegangsregister zullen niet meer tot de taken van de distributienetbeheerder behoren (maar wel 'Het beheren, verwerken en bewaren van de technische en relationele gegevens die verbonden zijn aan het netbeheer en de toegang tot het net, het garanderen van de data-integriteit en privacy, en het instaan voor de waarachtigheid en nauwkeurigheid'). Ook activiteiten inzake de productie van energie (ook voor warmte) zullen met uitzondering voor de eigen gebouwen niet meer toegelaten zijn voor netbeheerders.
- regelt de vergoeding van de databeheerder via door de VREG **gereguleerde tarieven**, de procedure voor het opstellen van een tariefmethodologie, richtsnoeren voor de tariefmethodologie, procedure voor tariefvoorstellen, een beroepsprocedure tegen tariefbeslissingen.

³⁸ Al jaren uitstel. Volgens conceptnota go live in Q1 2018.

- voorziet een **schadevergoedingsplicht** door de databeheerder aan de netgebruiker bij inbreuken (beperkt tot 2 mio euro per incident). De aanvraagprocedure wordt nog vastgelegd door de Vlaamse Regering.
- bepaalt **administratieve geldboetes bij misbruiken van data** uit digitale meters.
- wijzigt de bepalingen inzake **privacy van gegevens**, met een explicitering van het recht op mededeling en verbetering en een explicitering van de zeggenschap over persoonsgegevens uit de digitale meter.

Figuur 8: Fragment inzake databeheerder uit de conceptnota over de digitale meteruitrol³⁹

De **databeheerder** is een neutrale gereguleerde partij met rechtspersoonlijkheid die optreedt als trusted third party (hierna "TTP") en de data uitleest uit de digitale meter. Ze is verantwoordelijk voor de validatie en het beheer van de data en brengt die samen op een platform (centraal marktsysteem). Ze zorgt er voor dat alle partijen (DNB, leverancier, aggregator, ...) op een zeer flexibele manier evenwaardige toegang hebben tot dezelfde, gevalideerde gegevens mits ze hiervoor het mandaat van de gebruiker hebben of een recht verankerd in de regelgeving. Op die manier garandeert ze de marktwerking en de operationele netveiligheid.

Aan de distributienetbeheerders zal de taak opgelegd worden om een databeheerder op te richten ten behoeve van het o.a. uitlezen, valideren, beheren, versleutelen en versturen van de meetgegevens afkomstig van de digitale meter naar de gereguleerde back end van het federaal clearing house van de DNB's (Atrias). Er worden afzonderlijke toegangsrechten voorzien binnen dat clearing house voor de Vlaamse meetgegevens. Via het back end systeem wordt de marktdata verstuurd naar leveranciers, esco's, aggregatoren...

De door databeheerder gecollecteerde data mogen niet door de netbeheerder gebruikt worden voor commerciële doeleinden in het kader van energie-efficiëntie of andere energiediensten. Het gelijk speelveld tussen de aanbieders van energiediensten mag niet worden verstoord door de databeheerder. In dit kader zal onder art. 4.1.8 van het Energiedecreet een limitatieve lijst worden opgenomen van activiteiten die de netbeheerder en zijn werkmaatschappij wel nog kunnen ondernemen.

De databeheerder waakt over de privacy en de veiligheid van de verzamelde data. Ze heeft een privacybeschermende rol, ziet er op toe dat ze conform de nieuwe Europese privacy verordening is (General Data Protection Regulation (GDPR)) en ze is verantwoordelijk voor een periodieke opmaak van een privacy impact assessment. Vergelijkbaar met de Wet tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, zal ook voor energiedata een regelgevende omkadering worden opgemaakt dat onder andere zal vastleggen welke gegevens worden opgenomen, hoe ze worden bijgewerkt en bewaard, hoe lang ze worden bewaard, wie ze moet beheren en wie ze mag gebruiken.

Afsluiting bij weigering meteraanpassing (art. 42)

Volgens het nieuw artikel 6.1.2.§1 (met de wijzigingen hieronder gemarkeerd) kan de netbeheerder de toevoer van elektriciteit of aardgas alleen in de volgende gevallen afsluiten:

[...] 5° als de huishoudelijke afnemer weigert om aan de netbeheerder toegang te geven tot de ruimte waarin de elektriciteits- of aardgasmeter is opgesteld en waarover hij het eigendoms- of gebruiksrecht heeft, voor de plaatsing, de inschakeling, de controle of de meteropname van de elektriciteitsmeter, inclusief de budgetmeter voor elektriciteit en de stroombegrenzer of van de aardgasmeter, inclusief de budgetmeter voor aardgas of voor werken aan de aansluiting;

6° als de huishoudelijke afnemer weigert om aan de netbeheerder toegang te geven tot de ruimte waarin de budgetmeter voor elektriciteit is opgesteld en waarover hij het eigendoms- of gebruiksrecht heeft, voor het uitschakelen van de stroombegrenzer in de budgetmeter voor elektriciteit voor technische ingrepen aan de meter die nodig zijn om de opgelegde regelingen

³⁹ 2 maart 2017

in het kader van de sociale openbaardienstverplichtingen mogelijk te maken en die niet vanop afstand uitgevoerd kunnen worden ;

[...]

De memorie verduidelijkt (blz. 11) dat ook metervervangingen bedoeld worden.

Maximum certificatensteun en geen steun bij negatieve prijzen (art. 43-44)

Het voorontwerp wil een **maximaal steunvolume** voor de certificaten systemen invoeren naast een maximale steunduur voor nieuwe installaties. Het is niet precies duidelijk voor wie dit zal gelden (cf. infra); enkel voor biogasinstallaties (Memorie van toelichting blz. 11), enkel voor 'installaties die gebruik maken van eindige energiebronnen en/of CO₂ uitstoten' (MvT blz. 12), dan wel voor alle installaties vanaf 1 januari 2013 (voorontwerp van decreet). Het voorontwerp geeft de Vlaamse Regering de algemene bevoegdheid om voor bestaande (en nieuwe installaties) 'het aantal aan een installatie toe te kennen groenestroomcertificaten te begrenzen tot een bepaald maximaal volume'⁴⁰. Er worden hiervoor (nog) geen nadere bepalingen of criteria voorzien.

Het voorontwerp geeft de Vlaamse Regering ook de bevoegdheid om te bepalen dat er geen certificaten (GSC en WKC - art. 43 en 44) worden toegekend voor productie tijdens periodes met **negatieve** elektriciteitsprijzen. Er worden geen nadere bepalingen terzake voorzien.

Compensatieregeling zonnepanelen (art. 49)

Het voorontwerp voorziet als overgangsbepaling voor bestaande en nieuwe decentrale productie-installaties geplaatst voor 31/12/2020 met een AC-vermogen van maximaal 10 kVA (dus PV én andere kleinschalige installaties) dat gedurende 15 jaar 'de elektrische productie van de installatie die geïnjecteerd wordt op het distributienet, jaarlijks in rekening gebracht wordt van de afname' en dit voor maximaal de afname. Er zijn nog veel onduidelikheden over de invulling van deze bepaling (cf. deel 8).

10 Analyse kader

Beleidskader

Figuur 9: Te beantwoorden vragen over het bredere kader van het voorliggend dossier

Data	■ Hoe verhoudt het databeleidskader voor de energiesector zich tot het kader voor andere sectoren (bv. telecomsector, watersector, transportsector, financiële sector, ...) en andere markten? ■ Hoe wordt geanticipeerd op de integratie tussen energie- en telecomnetten? ■ Hoe wordt gezorgd dat data (en infrastructuur) zoveel mogelijk gedeeld worden? ■ Hoe wordt omgegaan met marktmacht van grote platformen met een monopoliepositie? ■ Hoe kan rond databeheer in het algemeen best gezorgd worden voor een gelijk speelveld (inzake toegang, concurrentie, regelgeving, ...) en het nodige vertrouwen (in de vorm van veiligheid, privacy, consumentenbescherming, ...)? ■ Hoe worden data verzameld en ingezet om de overheid en haar beleid te verbeteren? ■ Wat kan worden verwacht van blockchaintechnologie in dit kader? ...
------	---

⁴⁰ Nieuw art. 7.1.1. §2 5de lid: 'De Vlaamse Regering kan de toekenning van groenestroomcertificaten ook beperken op basis van het aantal vollasturen gehanteerd in de berekeningsmethodiek van de onrendabele top voor die hernieuwbare energietechnologie. De Vlaamse Regering kan daarnaast ook het aantal aan een installatie toe te kennen groenestroomcertificaten begrenzen tot een bepaald maximaal volume'.

Regulering nutssectoren	■ Hoe zal worden omgegaan met de toenemende integratie van nutssectoren? ■ Hoe kan regulering van deze sectoren zo performant en efficiënt mogelijk georganiseerd worden? ■ Hoe zal de regulering evolueren als gevolg van digitalisering? ■ ...
Flexibilisering	■ Hoe wordt flexibiliteit in het energiesysteem ingebouwd? Hoe verhouden de diverse flexibiliseringsopties (vraagsturing, opslag, energiebesparing, ...) zich tot elkaar? Welke stappen moeten worden gezet? ■ Welke rol hebben meters en tarifiering in de flexibilisering van het energiesysteem? ■ Welke elementen zijn nog nodig voor de verslimming van netten? ■ ...
Hernieuwbare energie	■ Welke energiemix heeft men voor de toekomst voor ogen? ■ Hoe zal men deze mix realiseren? Verplichtingen, ondersteuning, ...? Wat is de toekomst van de certificaten systemen in het licht van de Europese staatssteunregels en de Europese plannen in het Clean Energy Package? Wat is de toekomst van de netbeheerderspremies? ■ ...
Energiearmoede	■ Hoe zal het energiearmoedebestrijdend beleid en concreet het energiearmoedeprogramma omgaan met de uitrol van digitale meters? ■ Hoe wordt ervoor gezorgd dat ook kwetsbare groepen maximaal van de voordelen van digitale meters kunnen genieten? Hoe kan ervoor gezorgd worden dat energienutteners maximaal gebruik kunnen maken van het 'begeleidingspotentieel vanop afstand' dat een digitale meter zou kunnen inhouden? ■ Hoe zal de digitale meter bij budgetmeterklanten eruit zien? Wordt er een in house display voorzien? ■ Wat leren de proefprojecten met digitale meters bij kwetsbare groepen en hoe wordt dat meegenomen in de verdere programmering rond energiearmoede?
Tarifiering	■ Welke rol heeft tarifiering in de flexibilisering van het energiesysteem? ■ Hoe wordt bij de doorrekening van de kosten van digitale meters omgegaan met de verschillen in kosten en baten van digitale meters bij diverse segmenten? ■ Wat is de impact van diverse digitale meters scenario's op de RAB (regulated asset base) en de door te rekenen kosten?
Sectororganisatie	■ Wie zal welke rol vervullen in het energiesysteem van de toekomst? ■ Wat zal Fluvius als geïntegreerde werkmaatschappij precies kunnen doen? Binnen welk kader zal Fluvius opereren? ■ Welke taken en diensten zullen de netbeheerders nog kunnen opnemen ten aanzien van bv. gemeentebesturen? Mogen zij hun faciliterende rol voortzetten voor lokale REG-projecten voortzetten? ■ Welke rollen zullen netbeheerders mogen opnemen in het kader van warmtenetten en productieactiviteiten die daarmee verbonden zijn?⁴¹ Wat is de impact van diverse scenario's terzake op de ontwikkeling van warmtenetten, de realisatie van de groene warmtedoelstellingen en op de kostprijs van de ontwikkeling van deze activiteiten? ■ ...

Randvoorwaarden en te maken keuzes inzake databeheer

Figuur 10: Randvoorwaarden bij onderzoek pistes inzake databeheer

In ieder geval moet bij het onderzoek van de diverse pistes rekening gehouden worden met

- de **bevoegdheden** van Vlaanderen: Welke elementen van databeheer behoren tot de bevoegdheid van Vlaanderen om te reguleren (en welke zijn federaal)? Zijn de gereguleerde elementen afgeleide bevoegdheden van expliciete bevoegdheden⁴²? In welke gevallen is de bevoegdheid van Vlaanderen betwist?

⁴¹ De unbundling-vereiste geldt terzake niet.

⁴² Cfr. VREG (2017) Advies van de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt van 29 augustus met betrekking tot het ontwerpdecreet digitale meters.

- **effectiviteit voor het energiesysteem én het energiebeleid:** Hoe kan ervoor gezorgd worden dat de data-infrastructuur performant is in het aanleveren van data aan marktactoren én aan de overheid en regulator met het oog op een goed werkend energiesysteem, een performante regulering en een onderbouwd energiebeleid?
- **efficiëntie:** Wat is de meest efficiënte manier om de data-uitwisseling binnen België inzake energie te organiseren?
- de impact op de **verdeling van kosten en baten:** Wat zijn de financiële repercussies voor de netbeheerders en nettarieven? Worden de kosten van de digitale meteruitrol, die bij de netbeheerders zitten (en dus in de nettarieven) gescheiden van de databaten van de digitale meteruitrol die bij de databeheerder komen (en bij de aandeelhouders daarvan)? Wie kan de baten plukken van de digitale meterbaten en in het bijzonder de databaten die een grote business vormen?
- de **complexiteit:** Hoe complex is de regeling? Welke complexiteit is vermijdbaar?
- het **onafhankelijk en neutraal** karakter van het databeheer: Hoe wordt neutraliteit gegarandeerd?
- de **transparantie en de privacy:** Hoe wordt transparantie over data geregeld, met respect voor privacy-issues? Hoe wordt omgegaan met de bepalingen uit de algemene verordening en de privacywetgeving?
- de impact op **marktwerking:** Wat is de impact op kleine en/of nieuwe spelers op de markt? De toegankelijkheid van data, die o.a. bepaald wordt door de hoogte van de databeheertarieven, beïnvloedt de marktwerking; kleinere nieuwe spelers kunnen minder financiële mogelijkheden hebben om data aan te kopen. Ook de verhouding tussen netbeheerders die hun activiteiten diversifiëren en andere energiedienstenleveranciers is terzake van belang.
- de **lessen** inzake databeheer uit andere landen, o.a. met centrale datauitwisselingsplatforms (cf. Figuur 14)

Figuur 11: Te maken keuzes inzake databeheer

Aanduiding meterbeheerder (metering responsible party (MRP))	
■	Wie is verantwoordelijk voor de plaatsing en onderhoud van meters? Netbeheerder? Afzonderlijke meterverantwoordelijke?
Aanduiding databeheerder	
■	Wat wordt bedoeld met een databeheerder? (geen EU-concept) • Wie kan/moet er aandeelhouder zijn van de databeheerder?
■	Eén databeheerder of meerdere databeheerders? Centraal of decentraal? • Wil men één databeheerder voor Vlaanderen of voor elk netgebied een andere databeheerder? Wil men unieke tarieven voor databeheer in heel Vlaanderen of niet? • Zou het kunnen evolueren naar één databeheerder voor België die voor Vlaanderen moet voldoen aan de Vlaamse regels en voor Wallonië aan de Waalse regels, etc.?⁴³ • Ingeval van meerdere databeheerders: hoe wordt de samenwerking gegarandeerd? Hoe wordt de interoperabiliteit gegarandeerd? • Hoe wordt de transparantie van de opgezette constructies gegarandeerd?
■	Is de databeheerder een onderdeel/werkmaatschappij van een distributienetbeheerder of aparte entiteit? • Moet de databeheerder een distributienetbeheerder zijn? Kan de databeheerder een samenwerkingsverband zijn in een werkmaatschappij en in gezamenlijk beheer van de DNB's⁴⁴? Verwacht men dat de netbeheerders deze databeheerder oprichten (cf. conceptnota)? Wat is de verhouding met Fluvius? • Kan de databeheerder onderdeel zijn van de transmissienetbeheerder? Is samenwerking tussen een distributienetbeheerder en een transmissienetbeheerder mogelijk? • Kan de databeheerder een private entiteit zijn? Kan de databeheerder een commerciële entiteit zijn?
■	Is de beheerder een (centraal) platform of hub met een standaard communicatieprotocol of een (centrale) beheerder met opslag van data ? Is de databeheerder eigenaar van het platform of louter een operator of louter een gebruiker? Centrale hub of centrale opslag? Welke regels gelden ten aanzien van eigenaars en operatoren van platforms?

⁴³ Dit laatste lijkt niet evident: bv. het nieuwe art. 4.1.5. §2 2de lid: De databeheerder kan op elk moment slechts beroep doen op één werkmaatschappij

⁴⁴ "In countries where the DSO is installing and managing meters, it should also be storing and processing data to maintain security of supply, DSOs must always have direct access to meter and grid data." <https://www.edsofsmartgrids.eu/wp-content/uploads/public/EDSO-views-on-Data-Management-June-2014.pdf>

■ Wil men één aanspreekpunt voor energiedata? Wat is de relatie met een eventueel overheidsplatform voor energiegerelateerde data?
Gegevensbeheer – taken databeheerder
■ Welke gegevens worden centraal beheerd en bewaard? Welke gegevens decentraal? Welke gegevens worden door wie in eerste instantie bijgehouden? Welke gegevens worden ook nog door anderen bijgehouden? Wat wordt bedoeld met persoonsgegevens⁴⁵? Welke gegevens zijn essentieel voor het netbeheer? Over welke gegevens moeten de netbeheerders onmiddellijk kunnen beschikken? Voor welke gegevens zijn bepalingen inzake privacy en bescherming nodig? Wie slaat waar data op? Wie integreert data en hoe? Wie analyseert data? ■ Wie kan toegang krijgen tot welke data waarvoor? Welke gegevens worden bezorgd aan de distributienetbeheerder, welke aan de beheerder van het transmissienet, welke aan de vervoeronderneming en de beheerder van het plaatselijk vervoernet, welke aan de VREG, welke aan derde partijen? Kunnen gebruikers hun eigen data bekijken? Hoe wordt de ontsluiting geregeld? Kunnen gebruikers ook derden (energiedienstenbedrijven, energiesnoeiërs, ...) aanduiden aan wie hun gegevens moeten worden verstrekt?
■ Zullen gegevens alleen tegen betaling beschikbaar worden gesteld of gaat het over deels open data? Worden EU-bepalingen inzake kostenloze verstrekking van gegevens aan afnemers gerespecteerd? Welke data zullen vrij beschikbaar zijn? Kunnen apps ontwikkeld worden voor de ontsluiting van data?
■ Hoe worden de taken van de databeheerder best afgebakend en omschreven?
■ Wat is de verhouding met Atrias⁴⁶, de samenwerking tussen Belgische netbeheerders, dat wellicht zal werken als een centraal data-uitwisselingsplatform? Hoe zal de databeheerder (of databeheerders) zich inschakelen in de werking van Atrias? En omgekeerd, wat zijn de implicaties van de voorliggende regeling voor Atrias?

Figuur 12: Voorbeeld van catalogering van gegevens⁴⁷

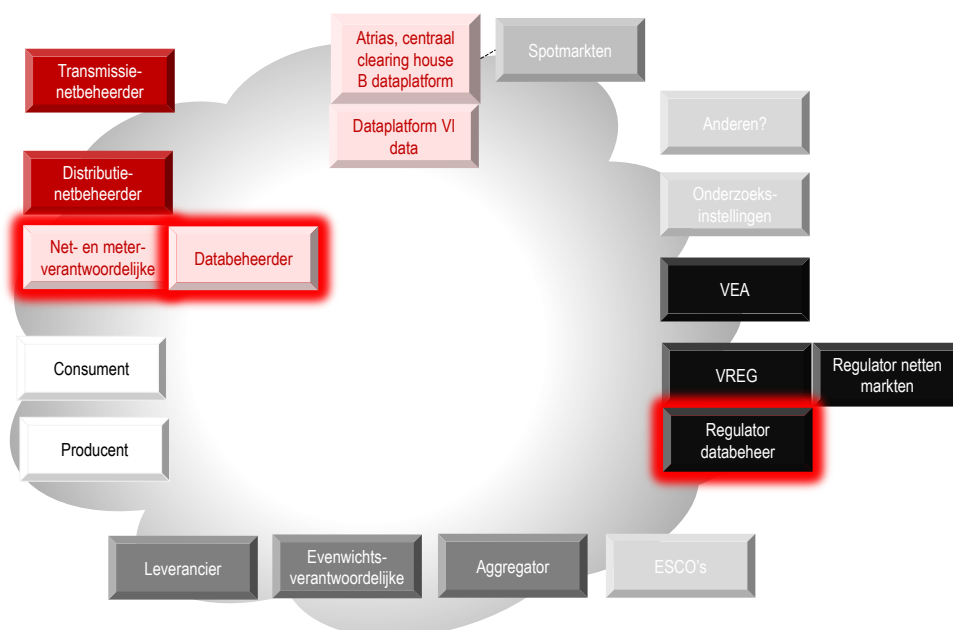
Metergegevens 	• Gemeten verbruik • Gemeten productie • Adres en contact van verbruiker • Adres en contact van producent • Metergegevens • Contractgegevens inzake netgebruik • Contractgegevens inzake energie • Balanceringsgroep – balancing responsible party
Netgegevens 	• Gemeten voltages, actief en reactief vermogen, frequenties, stroomkwaliteit, ... • Historische netmetingen • Geplande netconfiguratie • Gepland onderhoud • Gekende uitval van het net • Geplande netuitbreidingen, ...
Marktgegevens 	• Weergegevens • Spot markt gegevens • Data over toestellen, verbruiksprofiel en aansluiting (bv. EV, WP) • Productiegegevens: type energiebron, beschikbaarheid, oriëntatie PV, vermogen, ... • 'Regeldata' (BRP) • Gegevens over flexibiliteit • ...

⁴⁵ Volgens algemene verordening gegevensbescherming (AVG) 2016/679: alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon

⁴⁶ Opgericht in 2011: werkt markt- en dataprocessen uit onder de naam MIG, die in alle gewesten toegepast kunnen worden. Werkt aan een gezamenlijk clearinghouse voor de Belgische energiemarkt dat in september 2018 gelanceerd wordt voor de uitwisseling van verbruiksgegevens voor alle gezinnen en bedrijven tussen distributeurs en leveranciers en dat de aparte datasystemen bij alle distributienetbeheerders zal vervangen (zie figuur in bijlage)

⁴⁷ [Thema](#) (2017)

Figuur 13: Ruwe schets van actoren in het databeheer zoals vermoedelijk beoogd⁴⁸

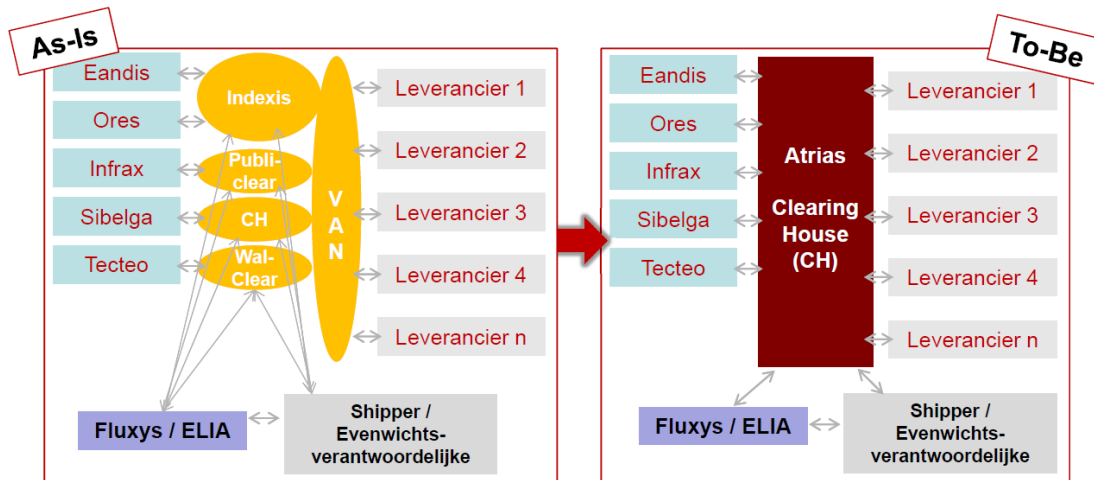

Figuur 14: Data-uitwisseling elders⁴⁹

⁴⁸ Niet alle datastromen worden voorgesteld.

⁴⁹ [Thema](#) (2017)

Figuur 15: Atrias als centraal clearing house vanaf 9/2018⁵⁰

11 Digitale meters en zonnepanelen

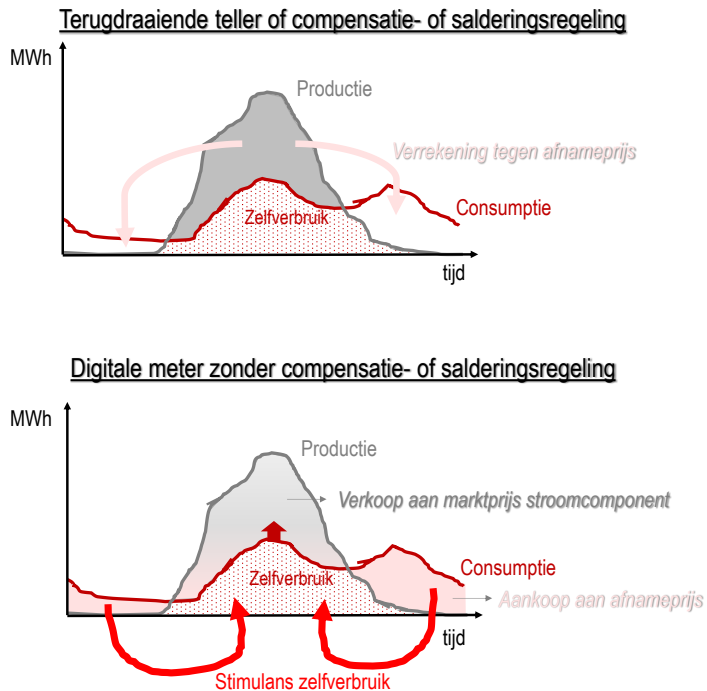
Digitale meters hebben grote impact op de rendabiliteit van zonnepanelen

In het advies van 10 april 2017⁵¹ werd de impact van de plaatsing van digitale meters op zonnepaneleninstallaties indicatief becijferd. Belangrijk is te weten dat digitale meters niet kunnen terugdraaien zoals klassieke meters. Het voordeel van de terugdraaiende teller blijkt belangrijk voor de rendabiliteit van de PV-installaties. De geproduceerde en op het net geïnjecteerde energie wordt hierdoor immers tegen de gemiddelde factuurprijs verrekend. Bij een digitale meter kan de prosumant de produceerde en op het net geïnjecteerde energie vermarkten, maar tegen marktprijzen van de stroomcomponent die een pak lager liggen dan de gemiddelde factuurprijs. Dit betekent wel een stimulans voor PV-eigenaars om hun verbruiken te verschuiven naar hun productiemomenten (zie Figuur 16).

⁵⁰ www.smartgridflanders.be

⁵¹ SERV, Minaraad (2017) Digitale meters tegen de meetlat. Brussel, 10 april 2017.

Figuur 16: Terugdraaiende tellers en compensatieregeling voor zonnepanelen

Compensatieregeling is wellicht ontoereikend

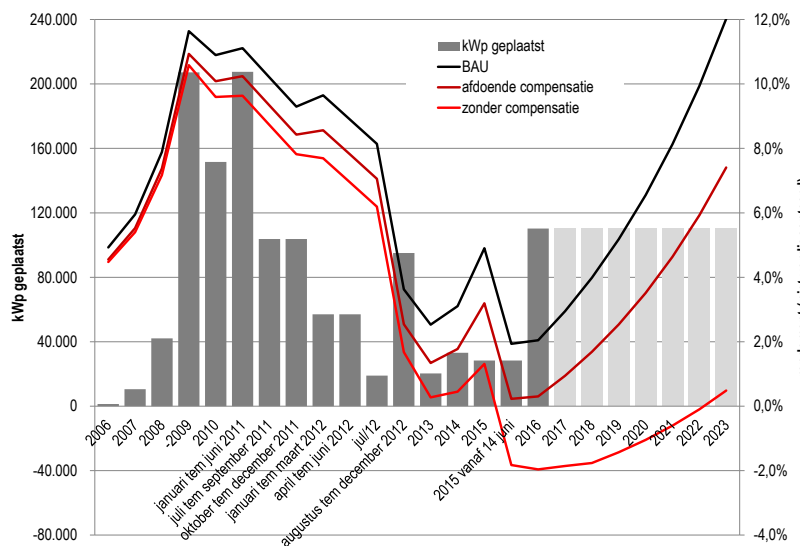
De compensatieregeling die art. 49 van het voorontwerp van decreet voorziet, is wellicht ontoereikend om het weggefallen voordeel van de terugdraaiende teller te compenseren.

- De bepaling is zeer vaag over er precies hoeveel, waarvoor, voor wie en van wat in rekening gebracht wordt.
- Het valt te betwijfelen of Vlaanderen wel bevoegd is om een afdoende regeling uit te werken. Een belangrijk deel van de te compenseren gemiste opbrengsten bij het wegvallen van een terugdraaiende teller zijn factuurcomponenten waarvoor Vlaanderen niet bevoegd is.

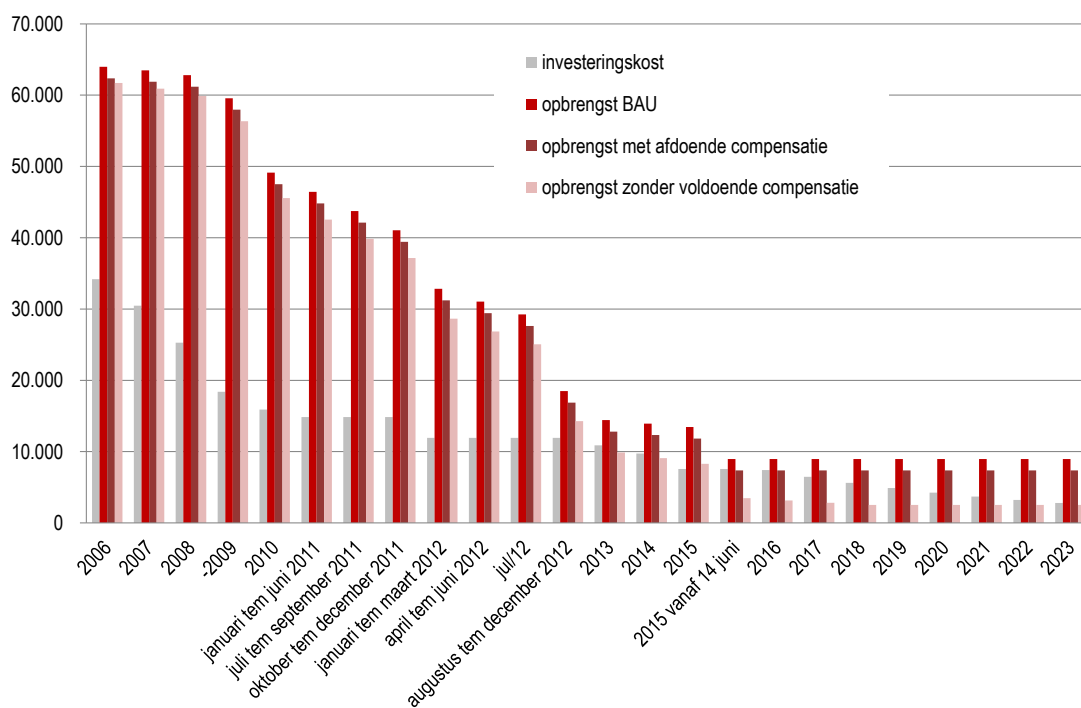
Bestaande installaties dreigen zelfs met een afdoende compensatieregeling tot een vijfde van hun opbrengsten te verliezen met de introductie van digitale meters omdat de compensatieregeling slechts geldt voor 15 jaar en niet voor de gehele levensduur van de installatie (20 tot 25 jaar). Hoe recenter de installatie, hoe groter de impact. Daarbij is bijzondere aandacht nodig voor installaties vanaf 2012 die nog weinig of geen certificatensteun meer kregen⁵².

⁵² Zie berekeningen in SERV (2017) Digitale meters tegen de meetlat

Figuur 17: Impact slimme meters en compensatieregeling op PV-installaties (25 jaar)⁵³

Figuur 18: Inschatting impact slimme meters op bestaande PV⁵⁴

⁵³ SERV, Minaraad (2017)

⁵⁴ SERV, Minaraad (2017)